

**SUOMENHEVOSTEN VALTAKUNNALLISET
TYÖMESTARUUSKILPAILUT 1984-2018**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Mustiala, hevostalous

Kevät, 2019

Mari Luukkonen

Hevostalous
Mustiala

Tekijä	Mari Luukkonen	Vuosi 2019
Työn nimi	Suomenhevosten valtakunnalliset työmasteruuskilpailut 1984-2018	
Työn ohjaaja	Terhi Thuneberg	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä tarkastellaan suomenhevosten valtakunnallisia työmasteruuskilpailuja vuosina 1984-2018. Työn toimeksiantajana on Suomen Hippos ry. Työn tavoitteena oli tutkia työmasteruuskilpailuihin osallistuneiden hevosten tietoja ja kilpailutuloksia 35 vuoden ajalta.

Työn tutkimusaineisto kerättiin Suomen Hippos ry:n arkistosta. Yhteensä 167 hevosen ja 394 kilpailusuorituksen tiedot kirjattiin Excel-taulukkoon vuosittaisessa paremmuusjärjestyksessä. Aineiston hevosista oli tiedossa mm. nimi, sukupuoli, ikä kilpailuissa ja jalostusarvostelun kirjaussuunta. Kilpailusuorituksista merkittiin mm. juoksu- ja käyntiajat sekä niitä vastaavat pistemäärät, vetokokeen vedettyjen portaiden määrä sekä kokonaispisteet. Tutkimuksessa tarkasteltiin muutoksia mm. osallistuneiden hevosten sukupuoli- ja ikäjakaumassa, jalostussuunnissa, sekä kilpailutuloksissa.

Työn tulokset osoittavat, että kilpailuihin osallistuu kaikkien jalostusarvostelusuuntien hevosia, selvästi eniten kuitenkin on arvosteltu T-suunnalle. Kilpailuihin vuosittain osallistuvien hevosten määrä on säilynyt keskimäärin samana. Tammojen osuus kilpailuissa on noussut 2000-luvulla. Kilpailujen tulostaso on säilynyt tarkastelujakson aikana keskimäärin samana, mistä voidaan todeta suomenhevosen säilyttäneen työhevosominaisuutensa.

Avainsanat hevonen, suomenhevonen, työhevonen, työhevoskilpailut, hevosjalostus

Sivut 49 sivua, joista liitteitä 2 sivua

Equine industry
Mustiala

Author	Mari Luukkonen	Year 2019
Subject	Finnhorse national work horse championships 1984-2018	
Supervisors	Terhi Thuneberg	

ABSTRACT

This thesis was commissioned by Suomen Hippos ry and it studies the Finnhorse National Work Horse Championships between the years 1984-2018 (35 years). The goal of the work was to study the competition results and pedigree documents of horses that attended the championships during the period considered. Changes in sex and age distribution, Finnhorse breeding sections, and competition results of horses that participated were examined.

The body of research material was gathered from the archives of Suomen Hippos ry. Results of 167 horses and 394 championship performances were recorded and sorted by year and ranking in an Excel database, along with other relevant data such as name, sex, age at the event, and classification of breeding sections. Times and corresponding scores or running and walking performances were recorded, along with the number of steps pulled in load pulling, and the total scores.

The results of the study show that horses of all Finnhorse breed sections participate in the National Work Horse Championships, but most evaluations have been for the T-section i.e. work horse section. The total number of participating horses has remained largely unchanged during the period considered. The proportion of mares in the championships has increased since the year 2000. Performance levels in the championships have remained largely unchanged during the period considered, suggesting that the Finnhorse has managed to maintain its work horse qualities.

Keywords horse, Finnhorse, working horse, work horse competitions, horse breeding

Pages 49 pages including appendices 2 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TYÖHEVOSKILPAILUT	1
2.1	Nykyään järjestettävät kilpailut	3
3	TYÖMESTARUUSKILPAILUJEN KULKU JA SÄÄNNÖT	4
3.1	Kilpailujen toimihenkilöt	5
3.2	Osallistumisoikeus	5
3.3	Hevosen kohtelu ja hyvinvointi kilpailuissa	5
3.4	Kilpailupaikka ja -kalusto	6
3.5	Juoksukoe	6
3.6	Käyntikoe	7
3.7	Kuormanveto ja vetotyyli	8
3.8	Palkitseminen	10
3.8.1	Mikko Pesälän palkinto	10
3.8.2	Pekka Vilkun kilpailu	11
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA AINEISTO	11
5	KILPAILUTULOKSET	12
5.1	Kilpailuihin osallistuneet ohjastajat	13
5.2	Kilpailevien hevosten omistajat	14
5.3	Kilpailuihin osallistuneet hevoset	14
5.3.1	Voittajien määrä ja sukupuoli	15
5.3.2	Osallistuneiden hevosten ikä	16
5.3.3	Voittajien ikä	17
5.3.4	Osallistuneiden hevosten jalostussuunnat	18
5.3.5	Jalostussuuntien palkintoluokat	20
5.3.6	Voittajien jalostussuunnat ja palkintoluokat	20
5.3.7	Osallistuneiden hevosten suku	21
5.3.8	Voittajien suku	22
5.4	Juoksukokeen tulokset	22
5.4.1	Juoksupisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain	26
5.4.2	Voittajien juoksutulokset	26
5.5	Käyntikokeen tulokset	26
5.5.1	Käyntipisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain	29
5.5.2	Voittajien käyntiajat	29
5.6	Vetokokeen tulokset	30
5.6.1	20 porrasta tai yli	30
5.6.2	15-19,9 porrasta	31
5.6.3	10-14,9 porrasta	31
5.6.4	Alle 10 porrasta	31
5.6.5	Vedettyjen portaiden jakaantuminen jalostussuunnittain	33
5.7	Vetotyyli	34
5.7.1	Tyylipisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain	35

5.7.2	Voittajien vetokokeen tulokset ja käyttäytymispisteet.....	35
5.8	Kokonaispisteet	36
5.8.1	Kokonaispisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain	36
5.8.2	Voittajien kokonaispistemäärä.....	37
6	TULOSTEN TARKASTELU JA LOPPUTULOKSET	37
6.1	Kilpailuihin osallistuneet ohjastajat ja hevosenomistajat.....	37
6.2	Kilpailuihin osallistuneet hevoset	38
6.2.1	Jalostussuunnat ja palkintoluokat	39
6.2.2	Osallistuneiden hevosen suku	39
6.2.3	Voittajahevonen	40
6.3	Juoksukoe	40
6.4	Käyntikoe.....	41
6.5	Vetokoe ja vetotyyli.....	41
7	TYÖHEVOSKILPAILUJEN TULEVAISUUS.....	42
8	YHTEENVETO.....	44
	LÄHTEET	45

Liitteet

- Liite 1 Työmestaruuskilpailujen tulokset 1984-2018, kooste
Liite 2 Valtakunnalliset Työmestarit 1984-2018

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni olen tarkastellut jalostusarvostelluille suomenhevosille järjestettävien Valtakunnallisten työmestaruuskilpailujen tuloksia ja osallistuneiden hevosten tietoja vuosina 1984 - 2018. Tarkastelujakso on vain 35 vuoden mittainen, koska ennen vuotta 1984 oli lähes kymmenen vuoden aika, jolloin suomenhevosille ei järjestetty Suomen Hippoksen valvomia työkilpailuja.

Opinnäytetyössäni kerron nykymuotoisten valtakunnallisten työmestaruuskilpailujen kulun ja siihen liittyvät säännöt sekä arvosteluperusteet. Työn tutkimusosassa tutkin kilpailuun osallistuneiden hevosten ja ohjastajien tietoja sekä kilpailutuloksia. Saatujen tietojen pohjalta esittelen, minkälaisia hevosia kilpailuihin on osallistunut ja millaiset kilpailutulokset niillä on 35 vuoden aikana ollut. Työssä on myös esitetty tammojen ja oriiden väliset erot kilpailutuloksissa. Tietojen pohjalta olen tutkinut miten tulokset ovat mahdollisesti muuttuneet.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tuoda esille suomenhevosen monimuotoisuus työhevosena. Työssäni tuon esille joitakin hevosia ja hevosten taustalla olevia hevosnaisia ja -miehiä, jotka taidoillaan ovat kouluttaneet hevoset työmestaruuskilpailujen vaatimalle tasolle. Vaikka olen nostanut työssäni vain osan ohjastajista ja hevosista esille, haluan kuitenkin osoittaa kunnioitukseni kaikille kilpailuihin osallistuneille. Kiitos teille, että jaksatte tehdä työtä perinteiden säilymiseksi ja pitää yllä suomalaista työhevuskulttuuria samalla tuoda esille suomenhevosen monipuolisuus nykypäivänä.

Työni tilaajan, Suomen Hippos ry:n tavoitteena on saada kattava kooste työhevuskilpailuihin osallistuneista hevosista ja kilpailutuloksista vuosien 1984-2018 väliseltä ajalta.

2 TYÖHEVOSKILPAILUT

Suomenhevosen kantakirja perustettiin 1907, jolloin hevosjalostuksen tarkoituksena oli maan oloihin ja etupäässä maataloustarkoituksiin soveltuvan kotimaisen rodun kehittäminen. Alussa kantakirjaan hyväksyttiin hevosia ulkomuotoarvostelun perusteella. Oriilla kyllä ajettiin kilometrin juoksuaika, mutta saadulla tuloksella ei yleensä ollut vaikutusta lopulliseen arvosteluun. (Sihvo, 1946, s. 15) Vuoden 1918 joulukuussa annetun asetuksen mukaan oli vuoden 1922 alusta lähtien kantakirjattavilla oriilla toimeenpantava sekä juoksu- että kuormakoe ominaisuuksien tutkimista varten. Kantakirjattavilla tammoilla oli niin

ikään suoritettava ainakin juoksukoe. Oriiden ja tammojen juoksukoe oli tehtävä tavallisia ajoneuvoja käyttäen ja kantakirjalautakunta määrittä kuorman suuruuden. (Sihvo, 1946, s. 15)

Kantakirjattavien tammojen ulkomuoto- ja juoksuominaisuuksien lisäksi haluttiin selvittää tarkemmin hevosten käyttöominaisuuksia. Vuodesta 1924 alkaen alkoivat muutamat hevosjalostusliitot tammojen kantakirjaustilaisuuksissa ajaa tammoilla vaikeasti vedettäviin paikkoihin, kuten ylämäkeen, jyrkkään notkoon tai pehmeään paikkaan päästäkseen arvioimaan tammojen vetokykyä. Talvella vetopaikan kitkaa lisättiin käyttämällä hiekoitettua tai oljilla päällystettyä paikkaa. Menetelmiä kokeiltiin myös paikallisissa työhevoskilpailuissa. Pian todettiin talvella hiekoitettu paikka ja kesällä pehmeä maa tai paksu hiekkakerros tarkoituksen mukaisiksi koepaikoiksi, koska raskaalla alustalla kuorma aiheuttaa korkean vetovastuksen ja pakottaa hevosen lujasti ponnistamaan saadakseen kuorman liikkeelle. Hyvä vetohevonen ponnistaa luonnostaan, mutta veltto, hermostunut tai oikullinen hevonen ei siihen kykene. (Sihvo, 1946, s. 17) Näin kehitettiin vetokokeessa edelleen käytössä oleva kaikille hevosille yhtäläinen ”estekoe”, jossa kokeillaan hevosen irtiottokykyä ja vetokyvyn luotettavuutta.

Hevosjalostusliittojen edustajiston kokouksessa vuonna 1929 liiton edustajat yhdessä maataloushallituksen kanssa sopivat hevosten vetokyvyn yhtenäisestä kokeilutavasta edellä kerrotun ”estekokeen” mukaisesti. Tapaa alettiin käyttää koko maan kantakirjaustilaisuuksissa ja vetokoetta on sen jälkeen edelleen kehitetty. (Sihvo, 1946, s. 17)

Vetokokeen kehittämistä varten Hevosjalostusliittojen edustajiston ja Työtehoseuran yhteinen tutkimusvaliokunta suorittivat vuosien 1931-32 aikana hevostöiden vetovastusten mittauksia ja samalla selvitettiin eripainoisten kuormien vetovastusten suuruutta hiekka- ja olkiesteessä. Mittauksissa todettiin hiekkaeste varmemmaksi vetopaikaksi. Kokeiden perusteella saatiin selville, että säästä, esteen ja ajoneuvon laadusta johtuen samanpainoisen kuorman vetovastus saattaa vaihdella tuntuvasti. Eri paikkojen estekokeista saadut tulokset eivät näin ollen olleet vertailukelpoisia keskenään. Maatalouslaitoksen kotieläinosaston päällikkö, professori T. Terho otti tehtäväkseen suunnitella koevälineen, joka kaikissa olosuhteissa antaisi keskenään vertailukelpoisia koetuloksia ja jonka avulla arvioitavat hevoset voitaisiin vetokyvyn perusteella luokitella. Suunnittelun tuloksena syntyi autoon sijoitettava automaattisesti toimiva vetomittari ja säätäjälaitte. Uutta laitetta kokeiltiin vuosien 1928-35 aikana ja samalla sen toimintaa kehitettiin luotettavammaksi. (Sihvo, 1946, s. 17)

Maatalousministeriö vahvisti joulukuussa 1935 uuden hevostalouden edistämistä koskevan ohjesäännön ja hyväksyi vuoden 1936 tammikuussa kantakirjaan tarjottavien ja kantakirjanäyttelyissä kilpailevien hevosten uudet kokeiluohjeet ja kokeitten arvostelusäännöt, joiden mukaan oriiden

vetokoe suoritetaan uutta autoon laitettavaa vetovastusmittaria käyttäen. Tammojen vetokoe suoritetaan jo aikaisemmin hyväksi havaitussa ”hiekaesteessä”. Vetokyvyn lisäksi arvosteltavia kohtia olivat käynti- ja juoksuominaisuus, sekä ulkomuoto ja luonne. Vahvistetun ohjesäännön mukaan hevostalous oli osa maataloutta, jossa hevoskasvatuksen lisäksi pyrittiin kehittämään hevosten tuotannollisia ominaisuuksia, jotta hevoset entistä paremmin hyödyntäisivät maataloutta ja parantaisivat sen kannattavuutta. Uusien kantakirjakokeiden avulla pystyttiin hevosten vetokokeiden tuloksia paremmin vertailemaan keskenään ja sitä kautta valitsemaan jalostukseen niitä yksilöitä, joiden vetokyky on keskimääräistä parempi. Parantamalla rodun vetokykyä saataisiin hevosen koko kapasiteetti käytettyä maatalouden hyväksi. (Sihvo, 1946, s. 18)

Maataloushallitus vahvisti 25.2.1964 hevosten työkilpailujen uudet säännöt, joiden mukaan valtion työkilpailuissa ajetaan käynti- ja vetokoe vetovastusautoa käyttäen. Muissa vetokilpailuissa käyntikoe voidaan suorittaa edelleen rattaita tai rekeä käyttäen ja vetokoe voidaan suorittaa hiekaesteessä. (Työhevostalouden ohjesääntö 1964)

Työkilpailujen sääntöjä muutettiin jälleen 29.1.1965 kun Maataloushallitus vahvisti valtion, Hevosjalostusliittojen Keskusliiton ja hevosjalostusliittojen järjestämien työkilpailujen säännöt. Keskeisin uudistus oli, että vuonna 1935 käyttöönotetusta vetovastusautosta luovuttiin vetokoesuorituksissa. Jatkossa vetokoe suoritettiin rattaita tai rekeä vetäen hiekaesteessä, jolloin vetovastus määritellään jousimittarilla ja vedettävän kuorman paino määräytyy erillisen kuormataulukon mukaisesti. (Työhevostalouden ohjesäännöt 1965) Hevosjalostusliittojen toimesta kantakirjatuille suomenhevosille on järjestetty valtakunnalliset työmestaruuskilpailut vuodesta 1967 alkaen (Peltonen, 2007, s. 125).

Työhevosten määrä oli vähentynyt 1970-luvulle tultaessa ja vuonna 1975 Kuopiossa järjestettyihin työmestaruuskilpailuihin osallistui 12 hevosta (Työmestaruuskilpailujen tulokset 1975). Tuon ajan työmestaruuskilpailujen ehdoton valtiasta oli ori Jyskytys 6360, joka vuosien 1967-76 aikana voitti kilpailut kaikkiaan viisi kertaa ja oli kahtena vuonna toinen (Peltonen, 2007, s. 125) Vuoden 1976 jälkeen kilpailuissa oli lähes kymmenen vuoden tauko, kunnes työmestaruuskilpailut käynnistettiin uudelleen vuonna 1984 Suomen Hippos ry:n toimesta (Hevosten työkilpailujen ohjesääntö 1984).

2.1 Nykyään järjestettävät kilpailut

Nykyisin järjestettävien työhevostalouden kilpailujen tarkoituksena on säilyttää perinteinen suomalainen työhevostalouden kulttuuri ja hevosmiestaito sekä tuoda esille suomenhevosen monikäyttöisyys työhevosenä. Työhevosille järjestetään vuosittain kolme eri kilpailua: suomenhevosten valtakunnalliset työmestaruuskilpailut, koillissavolaiset vetokilpailut ja hevoskynnön SM-kilpailut.

Suomenhevosten valtakunnalliset työmestaruuskilpailut ovat tällä hetkellä ainoat Suomen Hippoksen valvomat työhevoskilpailut, joihin saa osallistua jalostusarvostellulla suomenhevostammalla tai -oriilla. Kilpailujen pääjärjestäjänä toimii useimmiten kilpailupaikkakunnan Hevosjalostusliitto yhteistyössä muiden alueen hevosjärjestöjen kanssa. Työmestaruuskilpailut koostuvat tänäkin päivänä alkuperäisen ajatuksen mukaan kolmesta osakokeesta; juoksu-, käynti- ja vetokoe. Osakokeissa eniten pisteitä saanut hevonen palkitaan vuoden työmestarina.

Koillis-Savossa vetokilpailuja on järjestetty vuodesta 1993 lähtien. Kilpailut ovat kulkeneet vuosien aikana monella nimellä, kuten Kaavin Kivivedot, jolloin järjestäjänä oli Kaavin Hevosystäväinseura. Nykyään kilpailut järjestetään Juankosken hevosseuran, Kaavin Hevosystäväinseuran ja Tuusniemen Hevosystäväinseuran yhteistyönä. Kilpailut pidetään vuorovuosina kunkin seuran alueella. (Suomenhevonen 2014, s.18) Kilpailuja voidaan pitää koillissavolaisina vetokilpailuina. Kilpailu muodostuu vain vetokokeesta, jossa vedetään rekeä hiekkasteessä. Vedettävään rekeen lisätään painoa aina vedetyn portaan eli 20 metrin välein. Kilpailun voittaa eniten portaita vetänyt hevonen. Lisäksi palkitaan painoonsa nähden eniten vetänyt hevonen. Kilpailut ovat avoimet kaikille kantakirjatuille (aikaisemmin rekisteröidyille) suomenhevostammoille, oriille ja ruunille. (Suomenhevonen 2015, s. 7)

Hevoskynnön SM-kilpailut on järjestetty vuodesta 2006 alkaen Vuojoen kartanon pelloilla Eurajoella. Kilpailujen järjestäjänä toimii Eurajoen kotiseutuyhdistys ja osallistuvia valjakoita on vuosittain kymmenkunta. (Hevoskynnön SM-kilpailut) Yksikkö- tai parivaljakoiden tehtävänä on kyntää merkitty, maksimissaan 1000 m² alue mahdollisimman tasaisella kyntöjäljellä. Tuomaristo tarkkailee mm. kyntövakojen suoruutta, syvyyttä ja leveyttä. Arvostelukohtia on 11 ja eniten pisteitä saanut valjakko on voittaja. (Työhevosharrastajat 2018a) Suomenmestaruuskilpailut on tarkoitettu suomenhevosille, mutta avoimeen luokkaan saavat osallistua myös muut rodut ja ulkomaalaiset valjakot. Kilpailumalli on muokattu Suomen olosuhteisiin sopivaksi ruotsalaisen Jordbrukareungdomens Förbund-järjestön kyntökilpailusäännöistä. (Työhevosharrastajat 2018b)

3 TYÖMESTARUUSKILPAILUJEN KULKU JA SÄÄNNÖT

Valtakunnallisten Työmestaruuskilpailujen kolme osakoetta mittaavat työhevosen eri ominaisuuksia. Juoksukokeessa mitataan ravin joutuisuutta ja puhtautta. Käyntikokeessa arvostetaan puhdasta ja reipasta matkaa voittavaa askelta. Vetokokeessa tulee esille hevosen vetokyvyn lisäksi luonne, yritteliäisyys, sisu sekä palvelualttius. Osakokeet suoritetaan järjestyksessä: 1000 metrin juoksu, 500 metrin käynti ja kuorman veto. Kilpailujen säännöt määrittelevät kilpailuihin osallistumisoikeuden

omaavat hevoset sekä niiden ja käytettävien varusteiden kunnon. Kilpailujen palkintolautakunnan, kilpailupaikan ja -kaluston, kilpailusuoritusten, arvosteluperusteiden ja palkitsemisen osalta säännöissä on tarkat selvitykset. (Suomen Hippos 2018)

Nykymuotoisten työmestaruuskilpailujen ensimmäiset säännöt on vahvistettu Suomen Hippoksessa vuonna 1984 (Hevosten työkilpailujen ohjesääntö 1984). Tämän jälkeen sääntöihin on tehty useita muutoksia huomioiden mm. hevosten hyvinvointi ja jalostustavoitteet sekä kilpailujen turvallisuus. Tässä kappaleessa esittelen säännöt, jotka Suomen Hippos ry on hyväksynyt 30.11.2017 sekä tuon esille sääntökohdassa tapahtuneet muutokset 35 vuoden aikana.

3.1 Kilpailujen toimihenkilöt

Kilpailujen palkintolautakunta muodostuu puheenjohtajasta ja varapuheenjohtajasta sekä vähintään kahdesta esteettömästä ja asiantuntevasta henkilöstä. Lautakuntaan pitää lisäksi valita juoksukoetta valvomaan henkilö, jolla on Suomen Hippos ry:n myöntämä ravikilpailutuomarin kortti. Kilpailujen järjestäjä nimeää tarvittavan määrän henkilöitä lautakunnan avuksi. Kilpailuja on tarkkailemassa eläinlääkäri, joka tarkastaa jokaisen osallistuvan hevosen kunnon sekä varusteet ja valjaiden sopivuuden ennen kilpailusuoritusten alkua. (Suomen Hippos, 2018) Tämän lisäksi kilpailujen järjestämiseen tarvitaan vapaaehtoisia huolehtimaan kilpailujen sujuvuudesta ja yleisöpalveluista.

3.2 Osallistumisoikeus

Valtakunnallisiin työmestaruuskilpailuihin ovat oikeutettuja osallistumaan jalostusarvostelussa hyväksytyt suomenhevosoriit ja -tamat, jotka on ilmoitettu kilpailuun määräaikana (Suomen Hippos, 2018). Kilpailuihin voivat osallistua kaikille neljälle jalostussuunnalle arvostellut hevoset. Jalostussuunnasta kertovat kirjainmerkit hevosten tiedoissa ovat: J-juoksijahevossuunta, R-ratsuhevossuunta, P-pienhevossuunta ja T-työhevossuunta vetokokeella sekä Ta-työhevossuunta ajettavuuskokeella (Suomen Hippos, 2019a).

Tiineiden tammojen osallistumista rajataan niin ettei neljännen tiineyskuukauden jälkeen enää saa osallistua kilpailuun. Varsanalainen tamma saa kilpailla, kun varsomisesta on seitsemän kuukautta tai varsan kuolemasta on kulunut kolme kuukautta. (Suomen Hippos, 2018)

3.3 Hevosen kohtelu ja hyvinvointi kilpailuissa

Kilpailueläinlääkäri tarkastaa jokaisen kilpailuun osallistuvan hevosen kunnon sekä sen käyttämien varusteiden ja valjastuksen sopivuuden hevoselle. Alkutarkastuksen perusteella voidaan evätä ontuvan,

alakuntoisen tai muuten sairaan hevosen osallistuminen. Eläinlääkäri tarkkailee myös kilpailusuoritusten vaikutusta hevosen rasittuneisuuteen esim. tarkastamalla hevosen sydämen sykkeen vetokokeen lepotauoilla. Tarvittaessa eläinlääkärillä on oikeus keskeyttää hevosen suoritus. (Suomen Hippos, 2018)

Säännöissä kielletään hevosen lyöminen, huutaminen ja muu sopimaton tai ruma hevosen kohtelu on kilpailun aikana. Hevosen oikeudenmukaisesta kohtelusta piiriagronomi Eero Perttunen muistuttaa kilpailijoita vuonna 2006 vetokoetta varten antamassaan ohjeistuksessa seuraavasti: ”Työskentele rauhallisesti ja varmasti: hevonen kyllä tekee parhaansa. Opetta hevosesi pysymään paikallaan taukojen aikana. Kannusta hevosta sopivasti: älä huuda äläkä kiroile. Pidä hyvä ohjasote, jotta hevonen luottaa sinuun. Älä anna hevosen turhaan pysähdellä: neljännessä pysähdyksestä loppuu veto.” (Kilpailujen käsiohjelma, 2006)

Kilpailuissa sovelletaan Suomen Hippos ry:n voimassa olevien ravikilpailusääntöjen määräyksiä, jotka koskevat kiellettyjen lääkeaineiden käyttöä ja näytteidenottoa (Suomen Hippos, 2018).

3.4 Kilpailupaikka ja –kalusto

Kilpailupaikka on 1000 metrin mittainen ravirata. Muu vastaava kilpailupaikka käy palkintolautakunnan hyväksynnällä. Järjestäjä on velvollinen hankkimaan kilpailijoiden käyttöön käyntikoetta varten kahdet kumipyöräiset työkärryt, joihin voidaan lastata 500 kg paino. Kärryjä vedetään tamppivaljastuksella. Vetokoetta varten tarvitaan reki, jota on voitava vetää molempiin suuntiin. Vetokokeessa käytetään luokkivaljastusta, jossa kilpailijat käyttävät yleensä omia aisoja. Aisojen kahdesta eri kiinnitystavasta johtuen kilpailureessä tulee olla kummassakin päässä kakkula-aisojen kiinnitysrengas sekä sivuilla saverikot sivuainoja varten. Verryttelyalueelle tarvitaan toinen reki, jossa kumpikin aisojen kiinnitystapa on mahdollista. (Suomen Hippos, 2018)

3.5 Juoksukoe

Kilpailujen ensimmäisenä osakokeena on raviradalla suoritettava juoksukoe, joka juostaan korkeintaan viiden hevosen ryhmälähtönä linjalähteyksellä. Juoksuosuus voidaan suorittaa hiitti- tai valmennuskärryjä tai kiesejä käyttäen. Normaalin silavaljastuksen ja kuolainten lisäksi hevosella saa käyttää vain obersekkia, kielisidettä, putseja tai takasäärisuojia. (Suomen Hippos 2018)

Juoksukokeessa noudatetaan soveltuvin osin Suomen Hippos ry:n voimassa olevia ravikilpailusääntöjä. Poikkeuksena on, ettei ohjastajalta vaadita ajolupakorttia. Hevosen suoritus hylätään neljännen laukan tai maalilaukan jälkeen. Hylätyn suorituksen jälkeen hevosella on kuitenkin

oikeus jatkaa kilpailua, mutta se saa juoksukokeesta nolla (0) pistettä. (Suomen Hippos 2018)

Kilpailuissa juostava matka on pituudeltaan yksi kilometri ja saatu kilometri aika muutetaan vastaamaan pisteitä (Taulukko 1). Jos rata- tai sääolot ovat huonot, lautakunta voi antaa hyvitystä korkeintaan viisi (5) sekuntia, mistä on ilmoitettava ennen juoksukokeen alkamista. (Suomen Hippos 2018)

Taulukko 1. Työmestaruuskilpailujen juoksukokeen ajasta saatavat pisteet. (Suomen Hippos 2018)

1 km juoksuaika, (minuutti. sekunti)	Pisteet
1.50 tai alle	5
1.51-2.00	4
2.01-2.10	3
2.11-2.20	2
2.21 tai yli	1
Hylätty suoritus	0

Juoksukoe on järjestetty lähes muuttumattomana vuodesta 1984 alkaen. Juoksuaikoja vastaavat pisteiden rajat tiukentuivat 30 sekuntia vuonna 1985 (Hevosten työkilpailusäännöt 1985) ja ovat sen jälkeen pysyneet samana. Vuoteen 1996 asti juoksukokeessa kärryillä istui ohjastajan lisäksi lautakunnan jäsen (Työmestaruuskilpailujen säännöt 1996). Kilpailujen uudelleenkäynnistämisen yhteydessä lienee ollut tarkoitus järjestää kilpailuja myös talvella, koska vuoden 1984 säännöissä mainitaan, että juoksu ajetaan yhden kilometrin matkalla valmennuskärryjä tai talvella rekeä käyttäen. Maininta poistettiin 1996 säännöistä.

3.6 Käyntikoe

Käyntikoe suoritetaan kumipyöräisillä työkärryillä, joihin lastataan 500 kg nettokuorma. Ajajan lisäksi kärryillä on lautakunnan jäsen ajanottajana ja käynnin puhtauden valvojana.

Hevosen käyntiaika mitataan 500 metrin matkalla. Aika kerrotaan kahdella, jotta saadaan kilometrin käyntiaika. Saatu kilometri aika muutetaan pisteiksi taulukon 2 esittämällä tavalla. Käynnin epäpuhtaudesta lautakunta voi lisätä viidestä kolmeenkymmeneen (5-30) sakkosekuntia hevosen 500 metrin aikaan. Lopullinen käyntiaika saadaan kertomalla 500 metrin aika ja lisätyt sakkosekunnit kahdella. (Suomen Hippos 2018) Hevosen suoritus hylätään neljännen käyntirikkeen jälkeen, jonka jälkeen sillä on kuitenkin oikeus jatkaa kilpailua, mutta se saa käyntikokeesta nolla (0) pistettä.

Taulukko 2. Työmestaruuskilpailujen käyntikokeen ajasta saatavat pisteet. (Suomen Hippos 2018)

1 km käyntiaika, (minuutti. sekunti)	Pisteet
7.50 tai alle	6
7.51-8.10	5
8.11-8.30	4
8.31-8.50	3
8.51-9.10	2
9.11 tai alle	1
Hylätty suoritus	0

Käyntikoe on pysynyt pääpiirteittäin samana vuodesta 1984 alkaen. Kuten juoksukokeessa, on myös käyntikokeen suorittamisessa huomioitu talviset kilpailut ja käyntikokeen olisi saanut talvella suorittaa reellä. Yksi merkittävä muutos on ollut käyntiajan mittauksessa käytettävän matkan muuttuminen. Vuosina 1984-1995 käyntiaika mitattiin 1000 metrin matkalla eikä epäpuhtaudesta sakotettu (Hevosten työkilpailujen ohjesääntö 1984). Vuoden 1996 sääntöuudistuksen jälkeen käyntiaika mitattiin 500 metrin matkalla ja tulos kerrottiin kahdella, jotta saatiin kilometrin aika. Uudistuksen myötä lautakunnalle annettiin myös oikeus sakottaa epäpuhtaasta käynnistä. Merkittävin muutos oli kuitenkin vuoden 1996 sääntöuudistuksessa käyttöön otettu käyntiaikojen perusteella annettavien pisteiden aikarajojen tiukentuminen. Kilometrin käyntiaikojen rajoja kiristettiin 10 sekuntia aikaisemmista. (Työmestaruuskilpailujen säännöt 1996)

3.7 Kuormanveto ja vetotyö

Kuormanvedossa hevonen vetää rekeä hiekkaesteellä, johon lisätään 50 kg paino aina 20 metrin välein. Hiekkaesteen pituus on vähintään 100 metriä. Esteeseen on merkitty 10 metrin pituiset portaat. Käytännössä hiekkaeste on useimmiten raviradan pohja tai muu järjestäjän hyväksymä riittävän laaja hiekka-alue. Kilpailijat suorittavat vetokokeen juoksukokeen ja käyntikokeen yhteenlasketun pistetilanteen mukaisessa käänteisessä järjestyksessä. Pisteiden ollessa tasan, kyseisten hevosten lähtöjärjestys vetokokeeseen arvotaan. (Suomen Hippos 2018)

Ennen vetokokeen alkamista määritellään vetopaikan kitka eli vetovastus. Vedettävän reen alkupaino on kaikilla hevosilla 500 kg. Vetosuorituksen ensimmäiset kaksi porrasta vedetään pelkillä alkupainolla, jonka jälkeen aloitetaan 50 kg painojen lisääminen porrastarin jälkeen. Kahden vedetyn portaan (20 m) jälkeen pidetään yhden minuutin mittainen tauko, jonka aikana hevosen tulee odottaa rauhallisesti ajajan seuraavia ohjeita. Ohjaajan tulee hallita hevonen yksin vedon ja taukojen aikana. Tauon jälkeen suoritusta jatketaan ja vedetään seuraavat kaksi porrasta. Hevonen vetää porrastareja hiekkaesteeseen päähän, jossa kilpailusuunta käännetään takaisin. Vetosuunnan vaihtamiseen saa käyttää avustajia.

Portailla hevonen saa pysähtyä enintään kolme kertaa. Pysähdyksen jälkeen valjakon tulee yhden (1) minuutin kuluessa jatkaa suoritusta. Neljännellä pysähdyksellä veto lopetetaan. (Suomen Hippos 2018)

Vetokokeessa pisteitä saa vedetystä matkasta. Jokaisesta vedetystä portaasta annetaan yksi (1) piste. Viimeisen vedetyn portaan ylittävä matka mitataan metrin tarkkuudella reen keskikohdasta. Kustakin ylitetystä metrillä annetaan yksi kymmenesosa (0,1) pistettä (Suomen Hippos 2018). Vedettyjen portaiden määrä ja ylitetyistä metreistä saadut pisteet yhdessä ovat vetokokeen pistemäärä.

Hevosen valjastusta saa korjata taukojen aikana, mutta siinä ei saa käyttää avustajaa. Hevosen veto keskeytetään, jos tulee valjasrikko kesken suorituksen. Hevosen vetosuoritus lopetetaan, mikäli se poistuu vetouralta esim. vinon vetotavan takia. Hevosen vetosuoritus hylätään, jos ajaja ei pysty yksin hallitsemaan hevosta portailla tai taukojen aikana. (Suomen Hippos 2018)

Vetokokeen suorittaminen on muuttunut osakokeista eniten. Vuosina 1984-1995 hiekaesteen pituus oli 20 metriä ja se sisälsi kaksi 10 metrin porrasta. Kahden vedetyn portaan jälkeen oli yhden minuutin mittainen tauko, jonka aikana hevonen käännettiin. Tuolloin vetovastus määriteltiin jousimittarilla ja alkukuorman paino, sekä lisäysten suuruus katsottiin erillisestä kuormataulukosta. (Hevosten työkilpailujen ohjesääntö 1984) Vuoden 1996 sääntöuudistuksen myötä hiekaesteen pituus määriteltiin vähintään 60 metrin pituiseksi. Lisäksi otettiin käyttöön viimeisen vedetyn portaan jälkeisen matkan mittaaminen ja lisääminen vedettyihin portaisiin (Työmestaruuskilpailujen säännöt 1996). Viimeisin muutos vedettävään matkaan on tehty 30.11.2017 päivättyihin sääntöihin, joissa hiekaesteen pituudeksi määritetään vähintään 100 metriä (Suomen Hippos 2018).

Reen kuorman alkupainon määrää on vaihdettu useita kertoja. Alkupaino on vaihdellut tarkastelujakson aikana 400-600 kg välillä. Vuoden 1995 kilpailuihin asti kuorman alkupaino määriteltiin mittaamalla vetovastus jousimittarilla. Tuloksen perusteella kuorman alkupaino ja lisäysten suuruus katsottiin erillisestä kuormataulukosta. (Hevosten työkilpailusäännöt 1984) Vastaavaa kuorman määrittelytapaa käytettiin tuolloin myös kantakirjausnäyttelyissä. Vuosien 1996-2004 kilpailuissa alkupaino oli 600 kg ja kuorman lisäykset kunkin porrasparin jälkeen 100 kg (Työmestaruuskilpailujen säännöt 1996). Vuosien 2005-2016 välisenä aikana kuorman alkupaino määräytyi vetopaikan kitkan mukaan. 3.9.2004 päivättyt kilpailusäännöt määrittivät alkupainon ja lisäykset seuraavasti: kun vetopaikan kitka on alle 45 % kuorman paino on 600 kg, kun kitka on 45-49 % kuorman paino on 500 kg ja kun kitka on 50 %, tai enemmän, kuorman paino on 400 kg. Lisäysten paino on aina 50 kg (Työmestaruuskilpailujen säännöt 2004). Viimeisimpänä 30.11.2017 päivättyjen sääntöjen mukaan alkupaino on kaikilla hevosilla 500 kg ja kuorman lisäykset kunkin porrasparin jälkeen 50 kg (Suomen Hippos 2018).

Hevosen käyttäytymisestä suorituksen aikana, eli vetotyylistä, annetaan nollassa kolmeen (0-3) pistettä puolen (0,5) pisteen tarkkuudella. Arvostelulla kiinnitetään huomiota hevosen irtioton varmuuteen, vetotavan taloudellisuuteen ja sitkeyteen, sekä rauhallisuuteen taukojen aikana. Kiemurtelevasta tai vinosta vetotavasta vähennetään tyyli pisteitä. (Suomen Hippos 2018) Hevosten vetotyylin arvostelu erillisillä pisteillä oli ensimmäisen kerran käytössä vuoden 1996 kilpailuissa (Työmestaruuskilpailujen säännöt 1996).

3.8 Palkitseminen

Kilpailussa jaetaan järjestyspalkintoja, jotka määräytyvät saavutetun yhteispistemäärän mukaan. Saadaksesen järjestyspalkinnon on hevosen kuitenkin saatava juoksu- ja käyntikokeesta vähintään yksi (1) piste kummastakin, sekä vedosta ainakin (2) pistettä. Jos kahdelle tai useammalle hevoselle tulee sama yhteispistemäärä, ratkaisee vetokokeesta saatu tulos palkintojärjestyksen. Jos vetotuloskin on sama, annetaan kilpailijoille sama palkintosija ja jaetaan vastaavien palkintojen rahamäärä tasan. Voittaja saa suomenhevosten valtakunnallisen työmestarin arvon ja tulos merkitään hevosen kantakirjatodistukseen. (Suomen Hippos 2018)

Työmestaruuskilpailuissa jaettavien rahapalkintojen suuruuden ja lukumäärän määrää kilpailujen järjestäjä. Vuonna 2018 palkintosummat olivat 1. palkinto 2500€, 2. palkinto 1250€, 3. palkinto 625€, 4. palkinto 300€, 5. palkinto 200€ sekä 6. palkinto ja seuraavat sijat 100€. Palkintoja maksetaan enintään kymmenelle hyväksytyt tuloksen saavuttaneelle hevoselle. (Suomen Hippos 2019b) Vertailun vuoksi kerrottakoon, että vuonna 1984 kilpailujen tuloluettelon mukaan 1.palkinto oli 8000 markkaa, suoraan euroiksi muunnettuna 1345€. Lisäksi jaetaan kilpailukohtaisia kunniamainintoja ja/tai tavarapalkintoja mm. kilpailujen parhaalle vetäjälle, parhaalle ensikertalaiselle tai parhaalle kävelijälle.

3.8.1 Mikko Pesälän palkinto

Mikko Pesälän palkinnosta kilpailtiin vuosina 1999-2006. Palkintoesineenä oli kuvanveistäjä Herman Joutsenen pronssivalos, joka esittää suomenhevosta sotahevosena. Sääntöjen mukaan kiertopalkinnon voittaja olisi se hevosenomistaja, joka kilpailuaikana voittaa samalla hevosella kolmena vuonna, tai useammalla hevosella neljänä vuonna. Jollei kukaan täyttäisi näitä ehtoja, kilpailun voittaisi se, joka on hevosensa tai hevostensa suorituksilla päässyt lähimmäksi asetettuja tavoitteita. Vuoden voittaja sai palkinnon haltuunsa vuodeksi ja kokonaiskilpailujen voittaja sai veistoksen kokonaan itselleen. Lisäksi vuosittain annettiin voittajalle veistoksesta tehty kipsinen korkokuva. (Mikko Pesälä palkinto) Kokonaiskilpailun voiton saavutti Tapio Virtanen tammalla Vinkale-Tyttö.

3.8.2 Pekka Vilkunan kilpailu

Kansanedustaja Pekka Vilkunan 24.11.2006 julkistama ja hänen nimeään kantanut kilpailu oli käynnissä vuosina 2007-2017. Kilpailun tarkoituksena oli korostaa työhevosharrastuksen pitkäjänteisyyttä sekä samalla kannustaa hevoskasvattajia ja työhevosharrastajia tulevaisuuden työhön. (Pekka Vilkunan palkinto)

Kilpailupalkintoa oli veistos Hilppa-tammasta, jonka tarina liittyy Nivalassa vuonna 1932 käytyyn ns. Konikapinaan, jossa tamma Hilpalla oli keskeinen rooli kansanliikkeen laajenemisessa. Veistoksen sai vuosittain haltuunsa kunkin vuoden kilpailun voittaja. Lopullisesti veistoksen sai itselleen kilpailuaikana eniten pisteitä kerännyt valjakko. Pisteitä kertyi voitosta 10 pistettä, kakkossijasta 8 pistettä, kolmossijasta 6 pistettä, nelossijasta 5 pistettä ja viitossijasta 4 pistettä. Kaikki muut hyväksytyt suorituksen tehneet saivat 3 pistettä. Jos lopullinen pistemäärä oli kahdella valjakolla sama, voittaja oli useammassa kisassa mukana ollut valjakko. (Pekka Vilkunan palkinto) Kokonaiskilpailun voitti Markku Mässeli tammalla Vilpotar.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA AINEISTO

Työn tilaajan toiveena on saada tietoa suomenhevosten valtakunnallisiin työmestaruuskilpailuihin osallistuneista hevosista ja mahdollisista muutoksista osallistuneiden hevosten ikäjakaumassa, sukupuolijakaumassa, jalostusarvostelusuunnissa ja palkintoluokissa. Lisäksi haluttiin selvittää miten kilpailusuoritukset ovat mahdollisesti muuttuneet tarkastelujakson 1984-2018 aikana. Työssä on myös tarkasteltu osallistuneita ohjastajia.

Tiedot valtakunnallisten työmestaruuskilpailujen säännöistä, osallistuneista ohjastajista ja hevosista sekä tuloksista kerättiin Hippoksen arkistossa olevista kilpailuihin liittyvistä materiaalista mm. osallistujalistaista, käsiohjelmista ja kilpailutuloksista. Materiaali oli suurimmaksi osaksi paperisia sääntöjä, tuloslistoja ja käsiohjelmatietoja. Saadut tiedot osallistuneista ohjastajista, hevosista ja kilpailutuloksista tallennettiin sähköiseen muotoon Excel-taulukkoon. Opinnäytetyössäni tarkasteltava aineisto sisältää työmestaruuskilpailut 35 vuoden ajalta. Tarkasteltavana on 116 ohjastajan, 167 hevosen ja 394 kilpailusuorituksen tiedot, joista on kirjattu alla olevan listan mukaiset tiedot.

Kilpailuihin osallistuneet hevoset

- Nimi
- Sukupuoli
- Syntymävuosi, josta laskettiin ikä kilpailuihin osallistuttaessa
- Jalostusarvostelun kirjaussuunta (aikaisemmin kantakirjaus)

- Jalostusarvostelun palkintoluokka
- Polveutuminen, vain käsiohjelmaan merkityt tiedot: isä (i.), emä (e.), ja emänisä (ei.)

Hevosten ohjastajat ja omistajat

- Ohjastajan nimi
- Omistajan nimi
- Asuinpaikkakunta. Tieto oli vaihtelevasti merkitty joko omistajan tai ohjastajan kohdalle.
- Nimen perusteella tehtiin päätelmä omistajan ja ohjastajan sukupuolesta.

Kilpailujen osalähdöt ja lopputulokset

- Juoksuaika ja sitä vastaava pistemäärä
- Käyntiaika ja sitä vastaava pistemäärä
- Vedetyt portaat
- Vedosta saadut tyyli pisteet (alkaen vuodesta 1996)
- Kokonaispisteet
- Palkintosumma, jos tieto oli saatavilla

Ilmoittautuneiden, mutta kilpailuista poisjääneiden hevosten tietoja ei ole huomioitu tarkastelussa.

5 KILPAILUTULOKSET

Valtakunnalliset työmestaruuskilpailut on pidetty tarkasteltavana olevien 35:en vuoden aikana 23:lla eri paikkakunnalla. Eniten kilpailuja on pidetty Kannuksessa, viisi kertaa. Kilpailut jakaantuvat tasaisesti tarkastelujakson eri vuosikymmenille. Kuopiossa kilpailut on pidetty neljä kertaa peräkkäin vuosina 1984-1987. Kilpailupaikkakuntana on kolme kertaa ollut Seinäjoki ja kaksi kertaa kilpailut on pidetty Kajaanissa, Kokkolassa ja Teivossa. Kilpailut on pidetty kerran 17 eri paikkakunnalla. (Liite 1)

Aikaisin ajankohta kilpailuille on ollut 9.5. ja myöhäisin ajankohta 14.8. Kilpailut on järjestetty kesäkuussa 23 kertaa (66 % kilpailukerroista). Useimmiten kilpailut on järjestetty 9.6.-17.6. välisenä aikana. Kilpailut on järjestetty kuusi kertaa (17 % kilpailukerroista) toukokuussa, ensimmäisen kerran vuonna 2002 Kannuksessa. Heinäkuussa kilpailut on pidetty kaksi kertaa (6 %), vuosina 1993 ja 1994. Elokuussa kilpailut on pidetty vuosien 1996-2001 aikana neljä kertaa (11 %).

Käsiohjelmatietojen mukaan kilpailut on pidetty kuusi kertaa niin, että juoksu- ja käyntikoe on suoritettu eri paikassa kuin vetokoe. Näissä kilpailuissa juoksu- ja käyntikoe on järjestetty raviradalla ja vetokoe on useimmiten suoritettu maatalousnäyttelyn yhteydessä olevalla hiekka-

alueella. Esimerkiksi vuonna 1992 juoksu- ja käyntikoe suoritettiin Lahdessa raviradalla ja vetokoe Asikkalassa Etelä-Suomen maatalousnäyttelyn yhteydessä lentokentällä.

5.1 Kilpailuihin osallistuneet ohjastajat

Tarkastelujakson aikana kilpailuihin on osallistunut 116 ohjastajaa, joilla ohjastuskertoja on yhteensä 394. Osallistuneista ohjastajista 52 % on osallistunut kilpailuihin vain kerran. Ohjastajista 48 % on osallistunut kilpailuihin useita kertoja ja heillä on osallistumiskertoja keskimäärin kuusi ohjastajaa kohden. Eniten osallistumiskertoja on Kauko Tuomisella, joka on ohjastanut kilpailuissa 49 kertaa kymmenellä eri hevosella. Yli kymmenen kertaa ohjastaneita on yhdeksän henkilöä. Taulukossa 3 on esitelty kaikki yli 10 kertaa kilpailuissa ohjastaneet henkilöt sekä heidän ohjastamiensa hevosten määrä ja saavutettujen voittojen määrä.

Tarkastelujaksolla kilpailuissa on ollut 18 naisohjastajaa, joilla on yhteensä 38 osallistumiskertaa. Naiset ovat ohjastaneet keskimäärin 2,1 kertaa ohjastajaa kohden. Vuosina 1984-1999 mukana oli vain kuusi naisohjastajaa neljänä eri vuotena. 2000-luvulla naiset ovat ohjastaneet kilpailuissa lähes vuosittain. Vain kolmena vuonna ei mukana ole ollut naisohjastajaa. Naisohjastajista kahdeksan on osallistunut kilpailuihin useita kertoja ja kymmenen on osallistunut vain kerran. Eniten osallistumiskertoja on Eeva Venojärvellä, joka osallistui kilpailuihin vuosina 2000-2008 orilla E.V. Johtotähti seitsemän kertaa, parhaana saavutuksena 3. sija. Toiseksi eniten osallistumiskertoja on Laila Lehtisellä ja tamma Anan Jalolla. Valjakko osallistui vuosina 2006-2011 kilpailuihin kuusi kertaa, parhaana saavutuksenaan 2. sija.

Tarkastelujaksolla kilpailuihin on osallistunut 98 miesohjastajaa, joilla ohjastuskertoja yhteensä 356. Osallistumiskertoja on keskimäärin 3,6 ohjastajaa kohden. Miehistä 51 % on osallistunut kilpailuihin vain kerran. Useammin kun kerran on osallistunut 49 % miestä ja heillä osallistumiskertoja on keskimäärin 6,4 ohjastajaa kohden.

Voiton on saavuttanut 17 eri ohjastajaa, joista 53 % on ohjastanut voittoon vähintään kaksi kertaa. Eniten voittoon on ohjastanut Kauko Tuominen, jolla voittoja on viisi. Tapio Virtanen on voittanut neljä kertaa. Kolme kertaa voittaneita ovat Heikki Eronen, Matti Länsimäki, Mikko Uusimäki ja Toivo Pulliainen. Kaksi kertaa voittaneita ovat Tatu Kangas, Markku Mässeli ja Keijo Tolonen.

Taulukko 3. Työmestaruuskilpailuissa yli 10 kertaa ohjastaneet henkilöt sekä ohjastettujen hevosten ja voittojen määrä.

Henkilö	Osallistumiskerrat	Hevosten määrä	Voittojen määrä
Kauko Tuominen	49	10	5
Raimo Kupiainen	23	6	
Markku Mässeli	20	6	2
Mikko Uusimäki	17	2	3
Pentti Sarja	13	8	1
Teuvo Isokääntä	13	2	
Tapio Virtanen	11	1	4
Eino Leikas	10	7	
Matti Ahola	10	3	

5.2 Kilpailevien hevosten omistajat

Hevosten omistajien tiedot oli merkitty vaihtelevasti kilpailujen käsiohjelmiin. Koska tietoa ei ollut tarkasti saatavilla kaikista kilpailuista, niin käsittelin ohjastajan ja omistajan samana henkilönä, jos omistajan tietoja ei ollut erikseen mainittu.

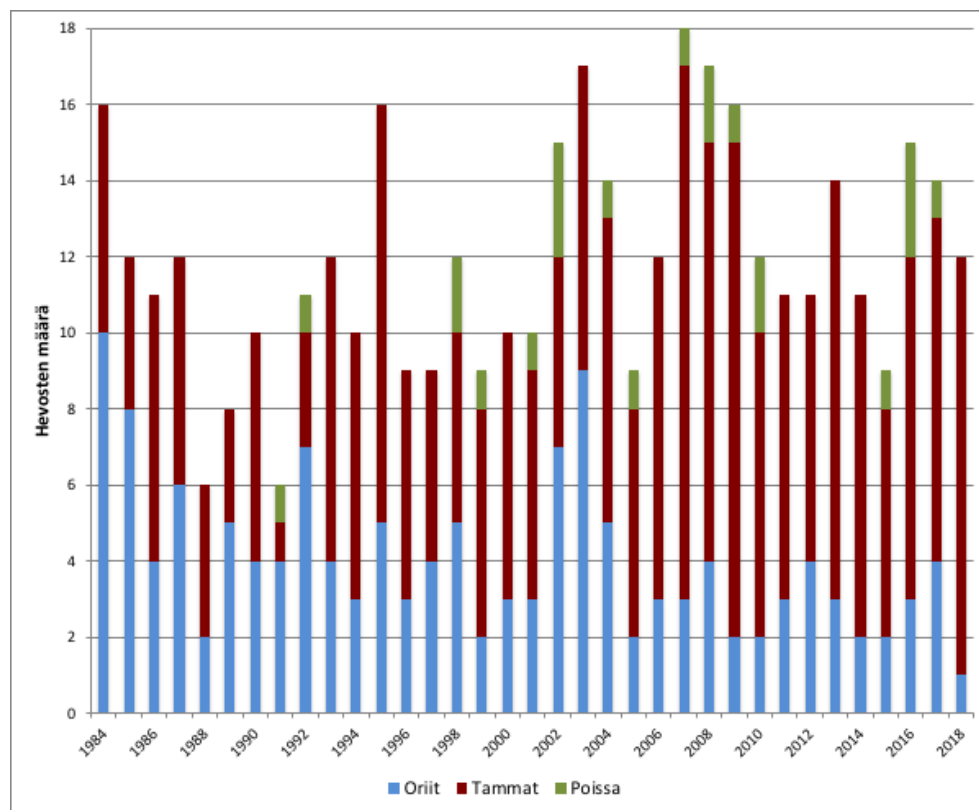
Osallistuneiden hevosten taustalla on 137 omistajaa, joista miehiä 65 %, naisia 30 %, yhteisomistajuuksia 9 % ja yrityksiä 4 %. Yritysten omistamat hevoset ovat osallistuneet kilpailuihin keskimäärin 3,4 kertaa, miesten omistamat hevoset 3,2 kertaa, naisten omistamat hevoset 2,3 kertaa ja kimppejen omistamat hevoset 2,1 kertaa. Yhteisomistajuus oli lähes kaikissa tapauksissa kahden henkilön omistuksessa oleva hevonen.

5.3 Kilpailuihin osallistuneet hevoset

Työmestaruuskilpailuihin on osallistunut tarkastelujaksolla 167 hevosta, joilla osallistumiskertoja on yhteensä 394. Yksi hevonen on osallistunut kilpailuihin keskimäärin 2,4 kertaa. Tammoja on osallistunut 113 (68 % hevosista) ja niillä on osallistumiskertoja 253. Yksi tamma on osallistunut keskimäärin 2,2 kertaa. Oriita on osallistunut kilpailuihin 54 (32 % hevosista) ja osallistumiskertoja on yhteensä 141. Yksi ori on osallistunut kilpailuihin keskimäärin 2,6 kertaa.

Kilpailuihin osallistuneiden hevosten keskimäärä on ollut 11 hevosta vuosittain. Alhaisin osallistujamäärä on ollut viisi hevosta ja suurin määrä 17 hevosta. Tammojen alhaisin osallistujamäärä on ollut yksi tamma ja suurin 14 tammaa kilpailussa. Orejakin on vähäisimmillään ollut yksi ja suurin määrä 10 oria kilpailussa. 1984-1999 osallistujien keskimäärä on ollut 10 hevosta ja alhaisin osallistujamäärä viisi hevosta kilpailussa. Siirryttäessä 2000-luvulle osallistujien keskimäärä on noussut 12 hevoseen. 2000-luvulla alhaisin osallistujamäärä on ollut kahdeksan hevosta. (Kuva 1)

Tarkasteltavien 35 vuoden aikana kilpailuista on jäänyt pois 25 ilmoitettua hevosta. Enimmillään poisjääntejä on ollut kolme kilpailua kohden. (Kuva 1). Poisjääntien syitä ei ole kirjattu kilpailukohtaisiin tietoihin.

Kuva 1. Työmestaruuskilpailuihin osallistuneiden hevosten määrä ja poisjäännit vuosittain

Osallistuneista tammoista 48 % (n=54) on osallistunut kilpailuihin useammin kuin kerran. Oriista 59 % (n=32) on osallistunut kilpailuihin useammin kuin kerran. Useimmin kilpailuihin on osallistunut tamma Luomutar, jolla osallistumiskertoja on yhteensä 12. Yli 5 kertaa kilpailuihin on osallistunut Luomuttaren lisäksi yhdeksän hevosta: tammat Jojoriina (11), Vinkale-Tyttö (11), Vilpotar (9), Laippa (7), Muska-Maija (7) ja Anan Jalo (6) sekä oriit Kirka (10), E.V. Johtotähti (7) ja Piet-Hein (6). Sulkuihin on merkitty hevosten osallistumiskertojen määrä.

5.3.1 Voittajien määrä ja sukupuoli

Tarkastelujakson 35 kilpailun voittajina on 22 eri hevosta, joista oriita 45 % (n=10) ja tammoja 55 % (n=12). Kilpailujen 35 voittokertaa puolestaan jakaantuvat suhteessa oriit 46 % (n=16) ja tammat 54 % (n=19) voitoista. Vuosien 1984-1999 välillä oriit voittivat kilpailun 10 kertaa, siirryttäessä 2000-luvulle ori on voittanut kilpailun vain kuusi kertaa.

Useamman kerran voittaneita oriita ovat Jaafet ja Vinnari, kummallakin kolme voittoa sekä Poseidon ja V.S. Pontus, kummallakin kaksi voittoa. Useamman kerran voittaneita tammoja ovat Vinkale-Tyttö, jolla on neljä voittoa, sekä kaksi voittoa saavuttaneet Jojoriina, Luomutar, Seita-Sylvia ja Vilpotar. (Liite 2)

5.3.2 Osallistuneiden hevosten ikä

Kilpailuihin voi osallistua vähintään 4-vuotiaalla hevosella, joka on suorituksiltaan, liikkeiltään, rakenteeltaan ja terveydeltään jalostushevoseksi kelpaava ja on läpäisyt Suomen Hippoksen sääntöjen mukaisen jalostusarvostelun.

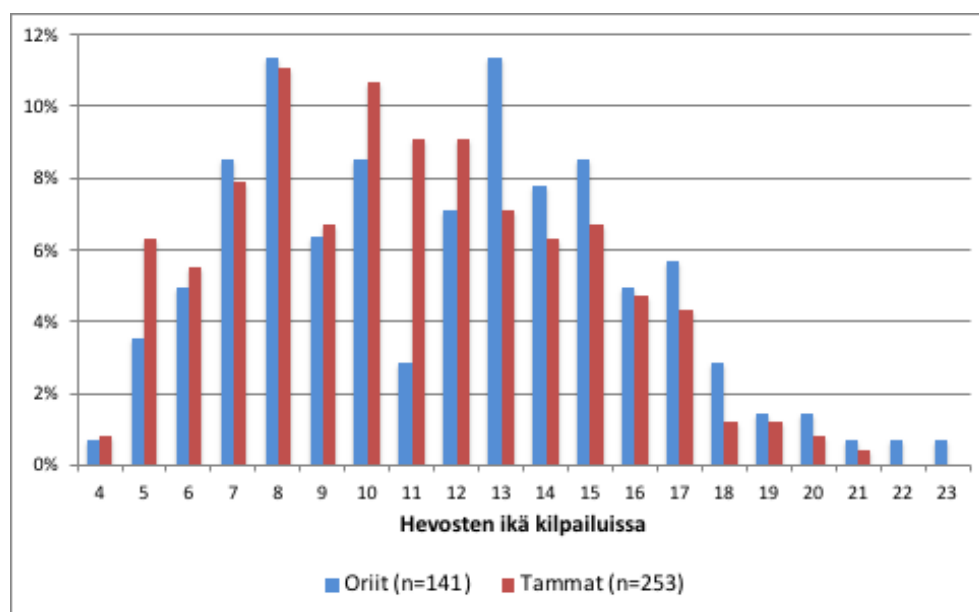
Osallistuvien hevosten kilpailukohtaiset ikäkeskiarvot vaihtelevat 8,9 ja 13,7 vuoden välillä. Kaikki kilpailujen ikäkeskiarvo on 11,1-vuotta. Kuvassa 2 on esitelty ikäkeskiarvojen vuosittaiset vaihtelut. Kuutena vuonna osallistuneiden hevosten iän keskiarvo on ollut alle 10 vuotta ja kahdeksana vuonna ikäkeskiarvo on ollut yli 12 vuotta. Osallistuneiden hevosten ikäkeskiarvo on ollut 10-12 vuotta 21 kilpailussa. Alhaisin kilpailukohtainen ikäkeskiarvo 8,9 oli vuonna 1999, jolloin kahdeksasta osallistujasta kuusi oli alle 10-vuotiasta. Korkein ikäkeskiarvo 13,7 oli vuonna 2011, jolloin vain yksi kilpailija oli alle 10-vuotias.

Kuva 2. Työmestaruuskilpailuihin osallistuneiden hevosten kilpailukohtainen ikäkeskiarvo.

Kilpailuihin on osallistunut 4-vuotias hevonen kolme kertaa; kaksi tammaa ja yksi ori. Vanhimmat osallistuneet tammot ovat olleet 20-vuotiaita; kaksi eri tammaa. Oriiden joukosta löytyy myös kaksi 20-vuotiasta osallistujaa, joista toinen on osallistunut vielä 23-vuotiaanaakin (Kuva 3).

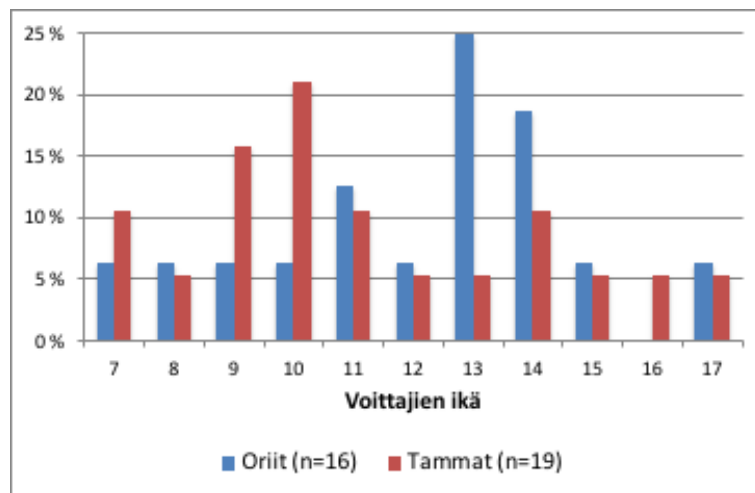
Osallistuneiden tammojen ikäkeskiarvo on 10,8 vuotta. Tammat ovat osallistuneet eniten 8-vuotiaana, seuraavaksi eniten 10-vuotiaana. Kolmanneksi eniten on osallistunut 11- ja 12-vuotiaat tammat. Oriiden ikäkeskiarvo on 11,7 vuotta. Oriit osallistuvat eniten 8- ja 13-vuotiaana. Seuraavaksi eniten osallistuivat 7-, 10- ja 15-vuotiaat oriit. Tehdyn tarkastelun perusteella voidaan todeta, että oriit osallistuvat kilpailuihin hieman vanhempina kuin tammat ja myös jatkavat kilpailemista hieman vanhemmiksi kuin tammat.

Kuva 3. Työmestaruuskilpailuihin osallistuneiden hevosten ikä kilpailuihin osallistuttaessa

5.3.3 Voittajien ikä

Voittaneiden hevosten iät jakaantuvat 7-17 vuoden välille, ikäkeskiarvo on 11,7 vuotta. Tammojen ikäkeskiarvo on 11,2 vuotta ja ne ovat voittaneet useammin 9- ja 10-vuotiaana. Oriiden ikäkeskiarvo on 12,1 ja ne puolestaan voittavat yleisimmin 13- tai 14-vuotiaana. (Kuva 4) Voittajien ikäjakaumasta on nähtävillä sama kuin osallistuneiden hevosten ikäjakaumasta; oriit osallistuvat kilpailuihin ja voittavat useimmin vanhempina kuin tammat.

Kuva 4. Työmestaruuskilpailujen voittajien ikäjakauma

5.3.4 Osallistuneiden hevosten jalostussuunnat

Kilpailuihin osallistuu eniten työhevossuunnan vetokokeella (T) jalostusarvosteltuja hevosia; tammoista 67 % (n=76) ja oriista 52 % (n=28). Vuonna 1997 käyttöön tullut työhevossuunnan jalostusarvostelu ajettavuuskokeella (Ta) näkyy osallistujalistassa selvästi (Saastamoinen, 2007, s. 78). Vuoden 1999 jälkeen kilpailuihin osallistuneista tammoista 6 % (n=7) ja oriista 13 % (n=7) on arvosteltu Ta-suunnalle. Juoksijasuunnalle (J) on arvosteltu osallistuneista tammoista 16 % (n=18) ja oriista 24 % (n=13). Tarkastelussa on erikseen huomioitu hevoset, jotka on jalostusarvosteltu sekä työ (T)- että juoksija (J)-suunnalle. Jäljempänä näille kahdelle suunnalle arvosteltuja hevosia käsitellään TJ-suunnan hevosina. TJ-suunnalle on arvosteltu tammoista 6 % (n=9) ja oriista 7 % (n=4).

Tarkastelujakson aikana kilpailuihin on osallistunut vain kaksi hevosta, joilla ei ole T-, Ta- tai J- suunnan arvostelua. Nämä hevoset on jalostusarvosteltu P-suunnalle. Jos hevosella on T-, Ta- tai J-suunnan arvostelun lisäksi jokin muun suunnan jalostusarvostelu, niin muita arvosteluja ei jäljempänä enää mainita ja hevosten tulokset luetaan kuuluviksi T-, Ta- tai J-suunnissa. (Taulukko 4)

Taulukko 4. Työmestaruuskilpailuihin osallistuneiden tammojen ja oriiden jalostussuunnat.

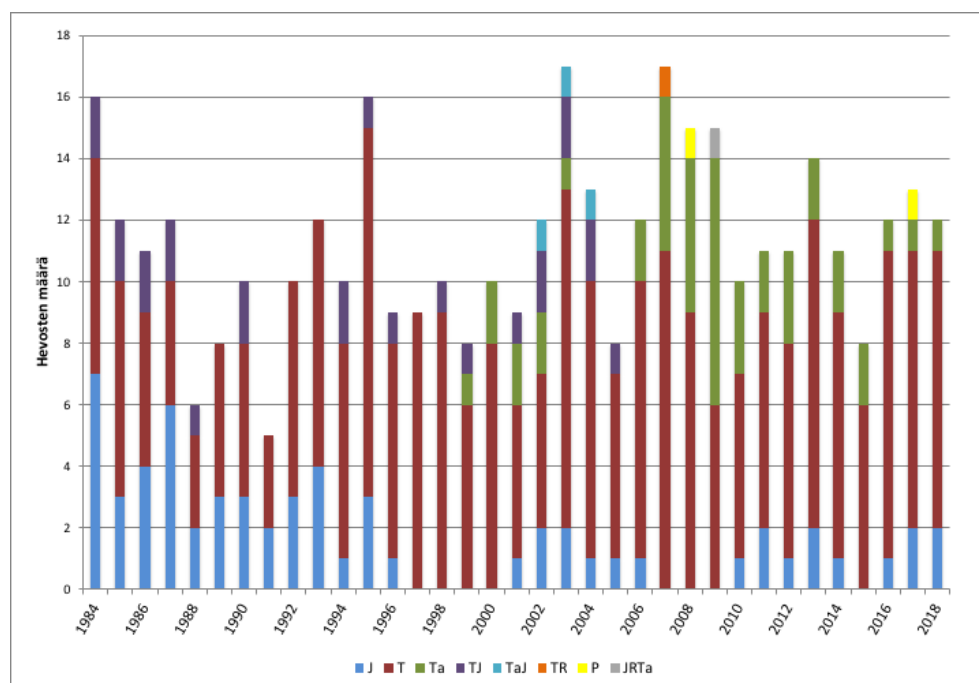
Jalostussuunta	T	J	TJ	Ta	TaJ	P	RT	JRTa
tammat (n=113)	67 %	16 %	8 %	6 %	1 %	-	1 %	1 %
oriit (n=54)	52 %	24 %	7 %	13 %	-	4 %	-	-

Vuosittaiset osallistumiskerrat jakaantuvat jalostussuunnittain seuraavasti, kun huomioidaan yhteenlaskettu tammojen ja oriiden määrä: T-suunta 65 %, J-suunta 16 %, Ta-suunta 11 % ja TJ-suunta 6 % osallistumiskerroista. Muut jalostussuunnat yhteensä 2 %. Taulukossa 5 on esitetty osallistumiskertojen jakaantuminen tammojen ja oriiden osalta.

Taulukko 5. Työmestaruuskilpailujen osallistumiskerrat jalostussuunnittain (osallistumiskerrat/ %-osuus tammojen tai oriiden osallistumiskerroista).

Jalostussuunta	T	J	TJ	Ta	TaJ	P	RT	JRTa
tammat (n=253)	72 %	11 %	6 %	9 %	1 %	-	0,5 %	0,5 %
oriit (n=141)	52 %	24 %	8 %	15 %	-	1 %	-	-

Kuva 5 esittää vuosittain kilpailuihin osallistuneiden hevosten määrän ja jalostussuunnat. Vuoden 1997 kilpailuun osallistui vain T-suunnalle jalostusarvosteluja hevosia. Vuosien 2000 ja 2015 kilpailuihin osallistui T- ja Ta-suunnalle jalostusarvosteluja hevosia. Muina vuosina on osallistuneiden joukossa ollut myös J-suunnalle jalostusarvosteluja hevosia. TJ-suunnalle arvosteluja hevosia oli kilpailuissa 1984-2005 välisenä aikana. Ta-suunnalle arvosteltu hevonen osallistui ensimmäisen kerran kilpailuihin vuonna 1999 ja tämän jälkeen Ta-suunnalle arvosteluja hevosia on osallistunut kahta kilpailua lukuun ottamatta kaikkina vuosina. Aineiston perusteella on selkeästi havaittavissa, että Ta-suunnalle arvosteltujen hevosten osallistumismäärien kasvun myötä TJ-suunnalle arvosteltujen hevosten osallistumiset loppuivat.

Kuva 5. Työmestaruuskilpailuihin vuosittain osallistuneiden hevosten jalostussuunnat

5.3.5 Jalostussuuntien palkintoluokat

Taulukosta 6 on esitetty kilpailuihin osallistuneiden hevosten jalostusarvostelun palkintoluokka. Taulukosta voidaan havaita, että kaikilla jalostussuunnilla tammot ovat saaneet useammin I palkinnon kuin oriit. T- ja J-suunnille arvostellut tammot ovat saaneet myös useammin II-palkinnon kuin T- ja J-suunnan oriit.

Lähempi tarkastelu T-suunnalle arvosteltujen hevosten palkintoluokkiin osoittaa, että tammoista I palkinnon on saanut 30 % (n=23), II palkinnon on saanut 49 % (n=37) ja III palkinnon on saanut 8 % (n=6) osallistuneista. T-suunnan tammoista 13% on jäänyt ilman palkintoa. Oriita on arvosteltu I palkinnolla 11 %, II palkinnolla 29 % ja III palkinnolla 32 % osallistuneista. Oriista 29 % on jäänyt ilman palkintoa.

J-suunnalle arvostelluista hevosista I palkinnon on saanut selvästi pienempi osuus kuin T-suunnalle arvostelluista hevosista. Tammoista 17 % (n=3) ja oriista 8 % (n=1) on saanut I palkinnon. J-suunnalle arvostelluista tammoista suurin osa on saanut II tai III palkinnon. J-suunnalle arvostelluista oriista suurin osa on saanut III palkinnon tai niitä ei ole palkittu lainkaan.

Ta-suunnalle arvostelluissa hevosissa ei ole yhtään I palkinnon yksilöä. Muiden palkintoluokkien osuuden jakaantuvat 29 – 42 % välille.

Taulukko 6. Työmestaruuskilpailuihin osallistuneiden hevosten jalostussuunta ja palkintoluokka.

Jalostussuunta/ palkintoluokka		I palkinto	II palkinto	III palkinto	ei palkintoa
T	tammot (n=76)	30 %	49 %	8 %	13 %
	oriit (n=28)	11 %	29 %	32 %	29 %
J	tammot (n=18)	17 %	39 %	33 %	11 %
	oriit (n=13)	8 %	23 %	38 %	31 %
TJ	tammot (n=9)	33 %	22 %	11%	22 %
	oriit (n=4)	25 %	75 %	-	-
Ta	tammot (n=7)	-	29%	42 %	29 %
	oriit (n=7)	-	42 %	29 %	29 %

5.3.6 Voittajien jalostussuunnat ja palkintoluokat

Tarkastelujakson 35 voittokertaa on voittanut 22 kertaa (63 %) T-suunnalle jalostusarvosteltu hevonen. J-suunnalle arvosteltu hevonen on voittanut kuusi kertaa (17 %), TJ-suunnalle arvosteltu neljä kertaa (11 %) ja Ta-

suunnalle arvosteltu kolme kertaa (9 %) (Liite 2). Voittaneista hevosista vain T- ja J-suunnalle arvostelluilla hevosilla on I palkinto (Taulukko 7).

Taulukko 7. Työmestaruuskilpailujen voittajahevosten jalostussuuntienpalkintoluokat.

Jalostussuunta	I palkinto	II palkinto	III palkinto	ei palkintoa
T (n=13)	23 %	46 %	8 %	23 %
J (n=6)	33 %	17 %	50 %	-
TJ (n=1)	-	100 %	-	-
Ta (n=1)	-	100 %	-	-

5.3.7 Osallistuneiden hevosten suku

Hevosten sukutietoja tarkasteltaessa on huomioitu vain kilpailutiedoissa merkittynä olleet isä, emä ja emänisä. Kilpailuihin osallistuneiden 167 hevosen taustalta löytyy 124 eri isää, 146 eri emää ja 120 eri emänisää.

Isistä 27:llä on enemmän kuin yksi osallistunut jälkeläinen. Oreilla Suikku ja Hiluri on viisi osallistunutta jälkeläistä; Suikulla viisi tammaa ja Hilurilla kaksi oria ja kolme tammaa. Luonnoksella, Vieterillä ja Viltterillä on neljä osallistunutta jälkeläistä. Kolme osallistunutta jälkeläistä on Ilo-Tähdellä, Ihme-Pulilla, Murron Titaanilla ja Suikun Erolla. Kaksi osallistunutta jälkeläistä on yhteensä 18:lla eri orilla ja yksi osallistunut jälkeläinen on 97 orilla. Isäoreista yhdeksän (17 % kaikista osallistuneista oriista) on myös osallistunut itse kilpailuihin. Oriit ovat: E.V. Johtotähti, Eri-Luonnos, Hermeli, Huli-Veli, Hyrsky, Ihme-Puli, Kirka, Piirron Tähti ja Suikun Lukko.

Osallistuneilla hevosilla on 146 eri emää, joista 12:lla on enemmän kuin yksi osallistunut jälkeläinen. Peliitta-tamman jälkeläisistä viisi on osallistunut kilpailuihin; kaksi oria ja kolme tammaa. Tammojen Hilumusta, Muskotti, Pella, Rilu ja Uusi-Irmeli jälkeläisistä kolme on osallistunut kilpailuihin. Kaksi osallistunutta jälkeläistä on tammoilla Elo-Tyttö, Hiiro, Peilaus II, Suosikki, Tintti, Venla ja Viijari. Yksi osallistunut jälkeläinen on 133 tammalla. Emätammoista 13 (12 % kaikista osallistuneista tammoista) on osallistunut myös kilpailuihin. Tammat ovat: E.A. Virkku, Hilumusta, Ilon Virkku, Jojon Tähti, M.L. Hoppu, Muskotti, Peilaus II, Peliitta, Pelotin, Seita-Sylvia, Tippa-Ana, Tulemus ja Ylitär.

Suosituin ori emänisänä on Luonnos, joka on kuuden oriin ja neljän tamman emänisä. Seuraavina ovat Puhemies ja Totti, kumpikin neljän hevosen emänisänä. Kolmen hevosen emänisinä ovat Ero-Lohko, Hilu, Hovi-Paavi, Patrik, Uusi-Veto, Vieteri, Vilkki, Vinkaus ja Vitikka.

Tarkastelujakson aikana emänisistä ori Ihme-Puli on ainut, joka on osallistunut myös kilpailuihin.

T-suunnalle arvosteltujen hevosten viisi suosituinta isää ovat: Ihme-Puli, Luonnos, Murron Titaani, Suikku ja Viltter, joilla kaikilla on kolme kilpailuihin osallistunutta jälkeläistä. T-suunnalle arvosteltujen hevosten taustalta löytyvät aikaisemmin mainitut tammot, joilla on enemmän kuin yksi kilpailuihin osallistunut jälkeläinen. J- sekä TJ- suunnalle arvosteltujen hevosten viisi suosituinta isää ovat Hiluri, Suikku, Suikun Ero, Vieteri ja V.T. Ajatus, joilla kaikilla on kaksi jälkeläistä.

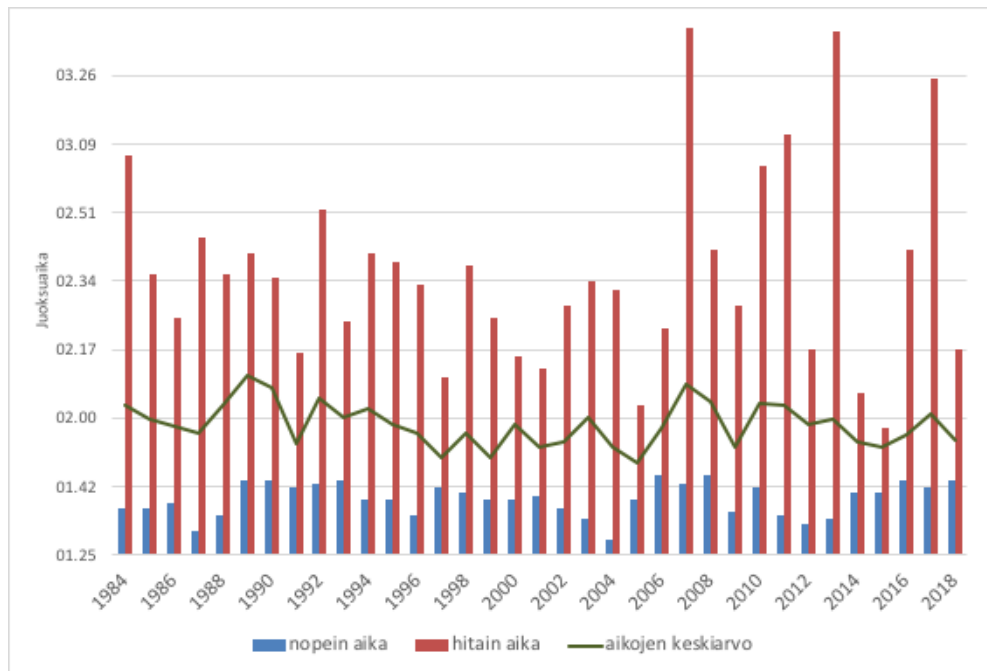
5.3.8 Voittajien suku

Tarkastelujaksolla voittaneiden 22 hevosen taustalla on 21 eri isäoria, 22 eri emätammaa ja 17 eri emänisää. Isäoreista Suikun Ero on ollut kahden voittajan isänä. Ori Luonnos löytyy viiden voittajan emänisänä. Ori Selmeri on kerran voittajan isänä ja kaksi kertaa emänisänä. Oriit Eri-Teräs ja Jaavan Jojo ovat kummatkin kerran voittajan isänä ja emänisänä. Voittajien emistä kolme on osallistunut kilpailuihin; tammot ovat Jojon Tähti, Peilaus II ja Peliitta.

5.4 Juoksukokeen tulokset

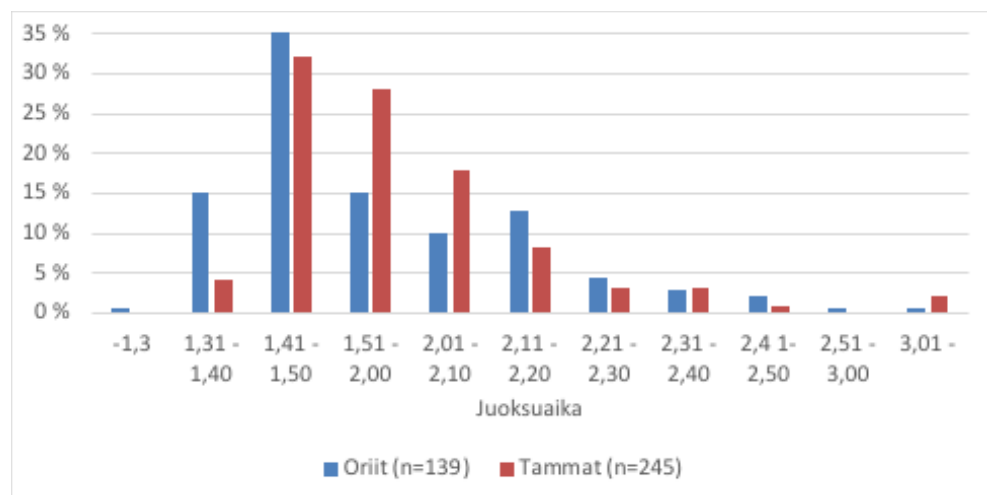
Juoksukokeen aika mitataan 1 kilometrin matkalta ja saatu juoksuaika muutetaan vastaamaan juoksupisteitä (Taulukko 1). Juoksukokeen tulosten tarkastelussa esitetään juoksuajat, mutta tulosten tarkempi analysointi tehdään pelkästään juoksusta saatujen pisteiden perusteella.

Osallistuneiden hevosten paras juoksuaika on 1,29 ja hitain aika 3,38. Juoksuaikojen vuosittaiset keskiarvot vaihtelevat 1,48-2,10 välillä. Vuosittaiset parhaat ajat ovat 1,29-1,45 välillä ja hitaimmat ajat ovat 1,57-3,38 välillä. Kilpailujen nopeimpien ja hitaimpien aikojen vuosittaiset erot ovat selvästi kasvaneet 2000-luvulla ja vuoden 2007 jälkeen kilpailujen hitain aika on viisi kertaa ollut yli 3,00. (Kuva 6)

Kuva 6. Työmestaruuskilpailujen juoksukokeen aikojen vuosittainen hajonta.

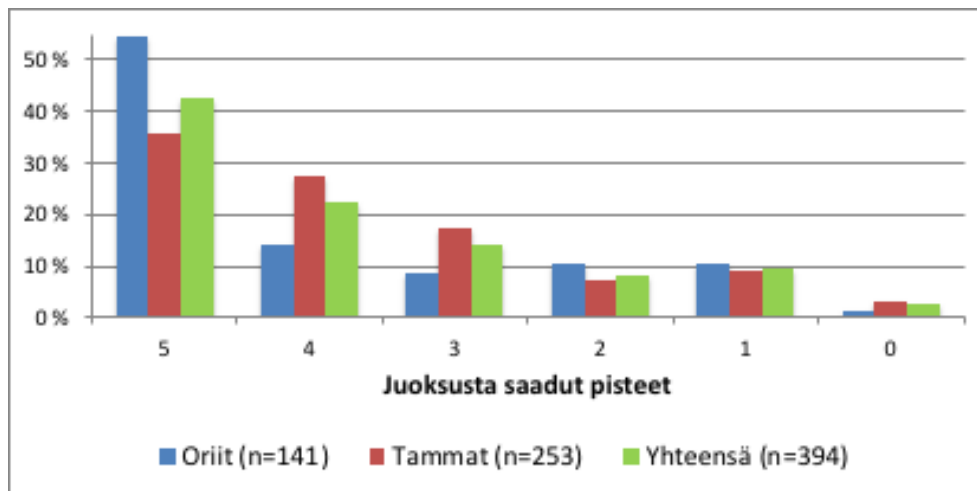
Kuvassa 7 esitetään juoksuaikojen jakaantuminen. Kuvan avulla on helposti havaittavissa, että 1,50 tai nopeammin on juossut oreista 50 % ja tammoista 36 %. Juoksuaikojen pistetaulukon mukaan tuolla ajalla saa juoksusta 5 pistettä. Ajan 2,21 on puolestaan saanut tammoista 9 % ja oriista 11 %. Pistetaulukon mukaan nämä hevoset ovat saaneet juoksusta 1 pisteen. Suurjuoksija-ajan 1,40 on alittanut 8 % hevosta.

Kuva 7. Työmestaruuskilpailujen juoksukokeen ajat.

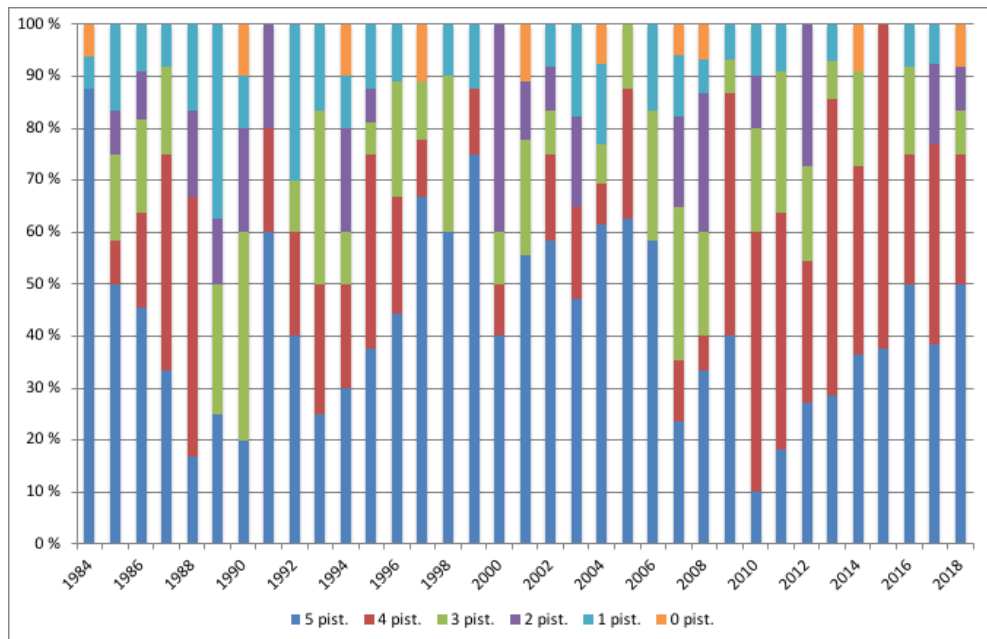
Juoksuaikoja vastaavat pisteet jakaantuvat seuraavasti: viisi pistettä on saanut 43 % osallistujista, neljä pistettä 23 %, kolme pistettä 14 %, kaksi pistettä 8 % ja yhden pisteen 10 %. Osallistujista 3 % ei ole saanut juoksusta

hyväksytyä suoritusta ja niiden pisteet ovat olleet nolla (0). Tarkasteltaessa juoksupisteitä lähemmin voidaan todeta oriiden olevan hieman nopeampia juoksijoita; 55 % oriista on saanut juoksusta täydet 5 pistettä, kun tammoista 35 % on saanut täydet 5 pistettä. Tammat ovat puolestaan saaneet pisteitä 4 ja 3 useammin kuin oriit. (Kuva 8)

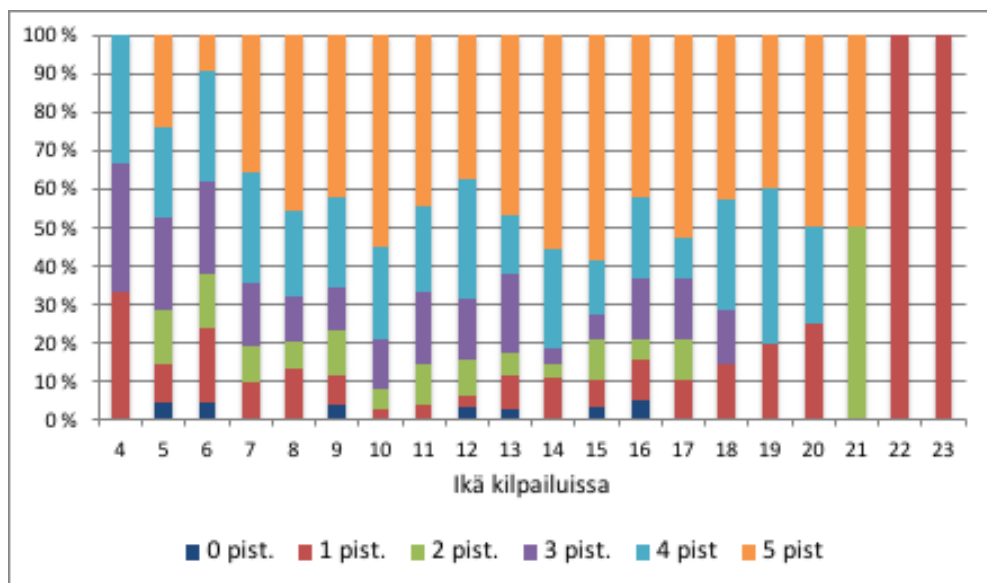
Kuva 8. Työmestaruuskilpailujen juoksukokeesta saadut pisteet.

Kuvassa 9 on esitetty tarkemmin juoksupisteiden jakaantuminen vuosittaisissa kilpailuissa. Kuvan perusteella voidaan todeta, että yhdessä kilpailussa viisi pistettä on enimmillään saanut 88 % osallistujista. 1984 oli kuitenkin kilpailujen ensimmäinen vuosi, jonka jälkeen aikaa vastaavia pisterajoja tiukennettiin 10 sekuntia. Tämän jälkeen 13:na vuotena osallistujista 50 % on saanut juoksusta viisi pistettä. Vuosi 2010 poikkeaa selvästi muista vuosista, silloin vain 10 % osallistujista sai juoksusta viisi pistettä. Juoksusta neljä pistettä on enimmillään saanut 63 % osallistujista. Kuudessa kilpailussa ei ole ollut yhtään neljän pisteen suoritusta.

Kuva 9. Työmestaruuskilpailujen juoksukokeen pisteiden vuosittainen jakaantuminen

Tarkasteltaessa iän vaikutusta juoksupisteisiin, voidaan todeta sen olevan vähäinen. Juoksukokeesta 5 pistettä ovat saaneet iältään 5-21 -vuotiaat hevoset. Suhteessa eniten viiden pisteen suorituksia ovat juosseet 10-, 14-, 15- ja 17-vuotiaat. Näissä ikäryhmissä yli 50% osallistujista on saanut 5 pistettä. Tarkasteltaessa ikäryhmiä 8-, 9-, 11-, 13-, 16-, 18- ja 19-vuotiaat voidaan havaita, että 5 pistettä on saanut yli 40 % ikäryhmän hevosista. (Kuva 10)

Kuva 10. Työmestaruuskilpailujen juoksukokeen pisteiden jakaantumien ikäryhmittäin.

5.4.1 Juoksupisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain

J-suunnalle arvostellut hevoset ovat saaneet juoksusta selvästi useammin 5 pistettä kuin muiden jalostussuuntien hevoset. T-suunnan pisteet jakaantuvat melko tasaisesti ja juoksusta on saatu yleisimmin 5-3 pistettä. Ta-suunnan hevoset ovat saaneet juoksusta useammin 5 pistettä kuin T-suunnan hevoset. (Taulukko 8)

Taulukko 8. Työmestaruuskilpailujen juoksukokeen pisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain.

Jalostussuunta / pisteet	5	4	3	2	1	0
T (n=256)	30 %	29 %	20 %	9 %	9 %	3 %
J (n=62)	71 %	11 %	3 %	5 %	10 %	-
TJ (n=25)	72 %	8 %	4 %	8 %	4 %	4 %
Ta (n=49)	56 %	13%	4 %	13 %	11 %	2 %
P (n=2)					100 %	

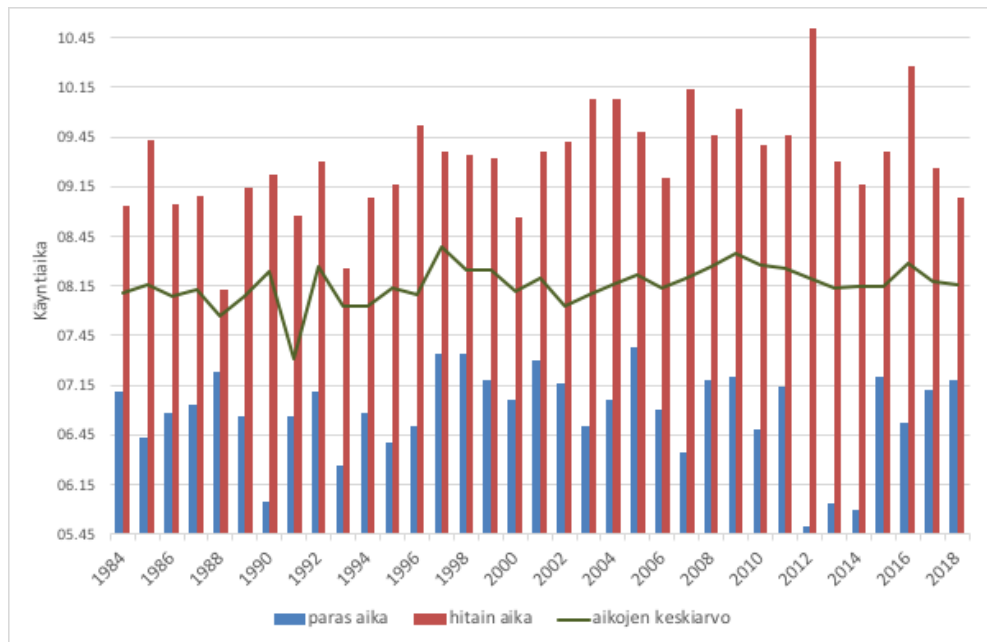
5.4.2 Voittajien juoksutulokset

Voittajien nopein juoksu-aika on 1,33 ja hitain 2,16. Voittajien juoksu-aikojen keskiarvo on 1,48. Voittajan juoksu-aika on ollut vain seitsemän kertaa kilpailujen paras juoksu-aika. Juoksusta 5 pistettä on saanut 69 % (n=24) voittajista ja 4 pistettä 20 % (n=7) voittajista. Juoksusta 3 ja 2 pistettä on saanut 6 % (n=2) voittajista. Voittaja ei ole kertaakaan saanut juoksusta 1 tai 0 pistettä. (Liite 2)

5.5 Käyntikokeen tulokset

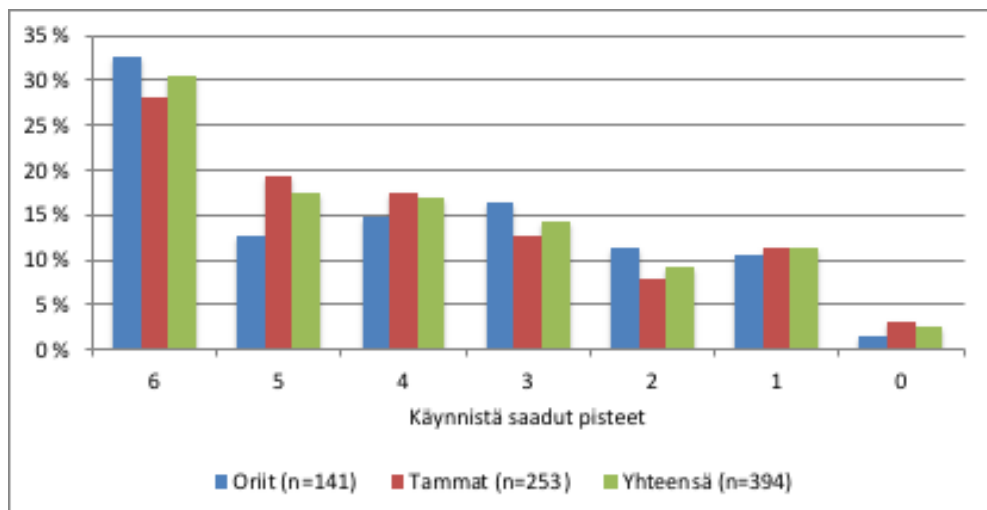
Käyntikokeen aika mitataan 500 metrin matkalla. Saatu aika kerrotaan kahdella, jotta saadaan kilometrin käyntiaika ja saatu aika muutetaan vastaamaan käyntipisteitä. (kts. Taulukko 2) Käyntikokeen tulosten tarkastelussa esitetään käyntiajat, mutta tulosten tarkempi analysointi tehdään pelkästään käynnistä saatujen pisteiden perusteella.

Osallistuneiden hevosten paras käyntiaika on 5,50 ja hitain aika on 10,50. Käyntiaikojen vuosittaiset keskiarvot vaihtelevat 7,31-8,38 välillä. Tarkastelujakson aikana 18 hevosta on alittanut 7,00 ajan ja kahdeksan hevosta on kävellyt hitaammin kuin 10,00. Käyntikokeen aikojen vuosittainen hajonta on jonkin verran kasvanut 2000-luvulla. (Kuva 11)

Kuva 11. Työmestaruuskilpailujen käyntikokeen aikojen vuosittainen hajonta.

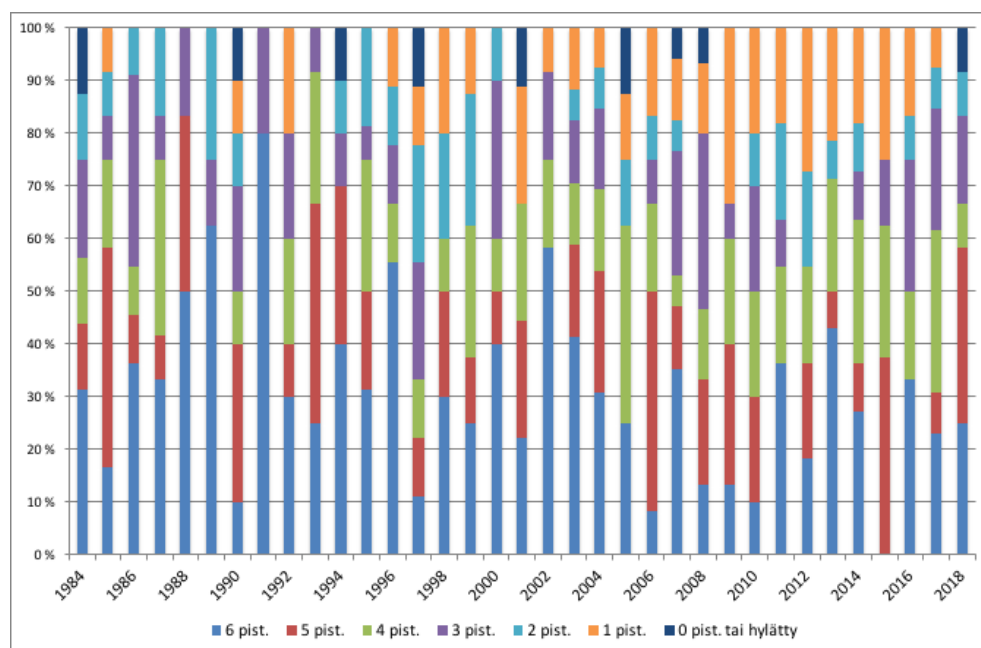
Käyntiaikoja vastaavat pisteet jakaantuvat seuraavasti kuusi pistettä on saanut 30 % osallistujista, viisi pistettä 17 %, neljä pistettä 17 %, kolme pistettä 14 %, kaksi pistettä 9 % ja yhden pisteen 11 %. Osallistujista 3 % ei ole saanut käynnistä pisteitä. Tammojen ja oriiden käyntipisteiden jakaantumisessa ei ole havaittavissa suuria eroja. (Kuva 12)

Kuva 12. Työmestaruuskilpailujen käyntikokeesta saadut pisteet.

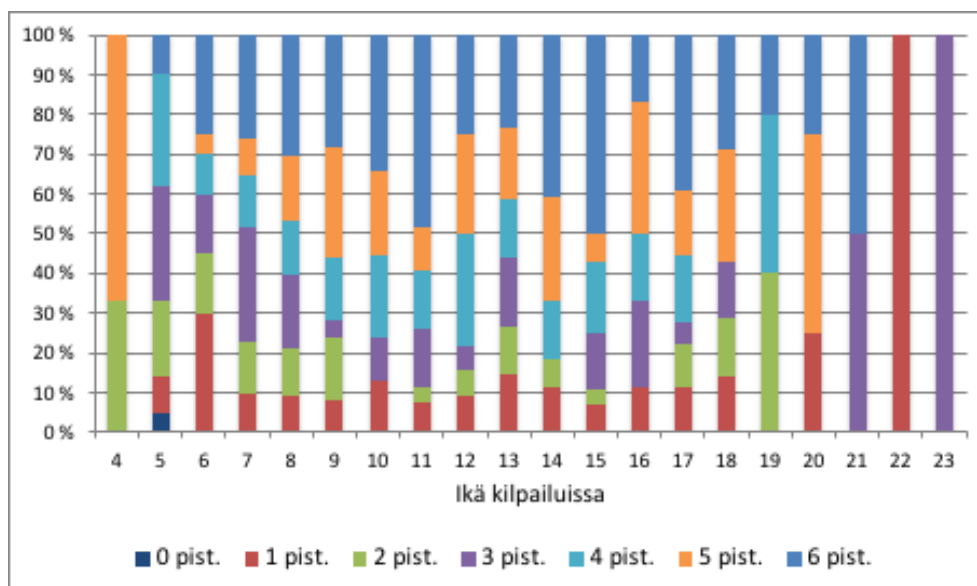
Vuosien 1984-1995 välisenä aikana käynnistä sai kuusi pistettä 10-80 % vuosittaisesta osallistujamäärästä, keskiarvo 37 % osallistujista. Viisi pistettä sai 0-42 % osallistujista, keskiarvo 20 % osallistujista. Yhden pisteen sai vain 3 % osallistujista. (Kuva 13)

Käyntiaikoja vastaavien pisteiden rajoja tiukennettiin 10 sekuntia vuonna 1996. Muutoksen jälkeen vuosina 1996-2018 kuusi pistettä on vuosittain saanut 0-56 % osallistujista, keskiarvo 27 % osallistujista. Viisi pistettä on saanut vuosittain 0-42% osallistujista, keskiarvo 15 % osallistujista. Yhden pisteen on saanut vuosittain 0-33 % osallistujista, keskiarvo 15 % osallistujista. Pisterajojen muutoksen myötä maksimipisteiden saaminen on vähentynyt. Muutoksen näkee myös pienempien pisteiden jakaantumisessa. Määrät ovat selvästi kasvaneet ja lisäksi aikoja vastaavien pisteiden hajonta on kasvanut. (Kuva 13) Koko tarkastelujaksolla 2 % osallistujista on saanut käynnistä 0 pistettä, tai käyntisuoritus on hylätty.

Kuva 13. Käyntipisteiden jakaantuminen vuosittain

Käynnistä 6 pistettä ovat saaneet 5-21-vuotiaat hevoset. Ikäryhmiin 11, 14, 15 ja 21 vuotta kuuluneista osallistujista yli 40 % on saanut käynnistä 6 pistettä. Ikäryhmiin 8, 10 ja 17 vuotta kuuluneista osallistujista yli 30 % on saanut 6 pistettä. Muilla ikäryhmillä alle 30 % on saavuttanut 6 pistettä. Käynnistä 5 pistettä ovat saaneet 4-20-vuotiaat hevoset. Ikäryhmiin 4 ja 20 vuotta kuuluneista osallistujista yli 50 % on saanut käynnistä 5 pistettä. Ikäryhmien 9, 10, 12, 14, 16 ja 18 vuotta osallistujista yli 20 % on saanut käynnistä 5 pistettä. (Kuva 14)

Kuva 14. Työmestaruuskilpailujen käyntikokeen pisteiden jakaantuminen ikäryhmittäin

5.5.1 Käyntipisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain

Käyntipisteiden jakaantuminen eri jalostussuunnilla vaihtelee selvästi, J-suunnalle arvostellut hevoset ovat saaneet käynnistä selvästi useammin 6 pistettä kuin muille jalostussuunnille arvostellut hevoset. Myös TJ-suunnan hevosten käynnistä saamat pisteet ovat korkeampia kuin T- ja Ta-suunnan hevosilla. T- ja Ta-suunnan hevosten käynnistä saamat pisteet jakaantuvat tasaisemmin kaikille pistemäärille. (Taulukko 9)

Taulukko 9. Työmestaruuskilpailujen käyntikokeen pisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain.

Jalostussuunta / pisteet	6	5	4	3	2	1	0
T (n=256)	27 %	17 %	18 %	14 %	11 %	11 %	2 %
J (n=62)	47 %	15 %	15 %	11 %	6 %	6 %	-
TJ (n=25)	36 %	28 %	4 %	16 %	4 %	-	12 %
Ta (n=49)	22 %	16 %	16 %	13 %	4 %	27 %	2 %
P (n=2)				100 %			

Suomenhevosen jalostusohjesäännöissä mainitaan, että työhevosen liikkeet ovat säännölliset ja matkaavoittavat. Kilpailutulosten perusteella näyttäisi kuitenkin siltä, että J-suunnalle arvostellut hevoset ovat selvästi reippaampia kävelijöitä kuin T- tai Ta-suunnalle arvostellut hevoset.

5.5.2 Voittajien käyntiajat

Nopein käyntiaika on 5,50 ja hitain 9,48, vain yksi voittaja on alittanut 6,00 ajan (Liite 2). Voittajien käyntiaikojen keskiarvo on 7,41. Voittajan

käyntiaika on ollut 11 kertaa kilpailun nopein käyntisuoritus. Voittajista käyntikokeesta 6 pistettä on saanut 51 % (n=18), 5 pistettä 34 % (n=12) ja 4 pistettä 6 % (n=2). Käynnistä 3, 2 tai 1 pistettä on saanut 3 % (n=3) voittajista.

5.6 Vetokokeen tulokset

Sääntöjen mukaan hevosen tulee saada veto-osuudesta vähintään 2 pistettä voidakseen saada järjestyspalkinnon. Tarkastelujakson aikana 394 kilpailuihin osallistuneesta hevosesta hyväksytyin vetotuloksen on saanut 374 (95 %). Osallistujista kahdeksan (2 %) ei ole saanut veto-osuudesta järjestyspalkintoon oikeuttavaa tulosta ja 12 (3 %) osallistujaa ei ole osallistunut lainkaan vetokokeeseen. Vetokokeeseen osallistuneista kaksi hevosta on saanut hyväksytyin vetotuloksen, mutta niiden juoksu- tai käyntikoe oli hylätty. Vetotulosten tarkastelussa on huomioitu vain hyväksytyt kokonaissuoritukset, joita on 372.

Hyväksyttynä kilpailusuorituksena vedettyjen portaiden määrä vaihtelee 2-29 portaan välillä. Kilpailukohtainen vedettyjen portaiden pienin keskiarvo on 8,6 ja suurin 22,4 porrasta.

Vetotulosten tarkastelu on jaettu neljään ryhmään:

- 20 porrasta tai yli, 19 % osallistujista,
- 15-19,9 porrasta, 31 % osallistujista,
- 10-14,9 porrasta, 28 % osallistujista
- alle 10 porrasta, 22 % osallistujista.

Tehdyllä jaottelulla tuloksia voidaan tarkastella yksityiskohtaisemmin. Jäljempänä on erillisessä kappaleessa esitetty vetotulosten jakaantuminen jalostussuunnittain.

Vetopaikkojen vuosittainen kitka on vaihdellut 30-54 % välillä. Kitkatieto on merkitty 15 kilpailun tietoihin. Kitkan vaikutus vedettyihin portaisiin on rajattu tämän opinnäytetyön tarkastelun ulkopuolelle tietojen vähäisyydestä johtuen. Vedetyn kuorman lopullista painoa ei ole myöskään tarkasteltu tässä työssä, koska kilpailutuloksissa ei ollut merkintöjä kuorman painosta.

5.6.1 20 porrasta tai yli

20 porrasta tai yli on vedetty 23:na eri vuotena yhteensä 71 kertaa (19 % suorituksista). Suorituksista tammojen osuus on 59 % (n=42) ja oriitten osuus 41 % (n=29). 20 porrasta tai yli vetäneiden hevosten jalostussuunnat jakaantuvat seuraavasti: T-suunta 76 %, J-suunta 13 %, Ta-suunta 7 % ja TJ-suunta 4 %. (Taulukko 10) Yli 20 portaan kilpailukohtainen keskiarvo on saatu kaksi kertaa, vuosina 1991 ja 2005 (Kuva 15). Voittajan tulos on ollut 20 kertaa 20 porrasta tai yli. Suurin voittajan vetämä määrä on 29 porrasta (Kuva 15). Vuonna 2006 kilpailussa oli kahdeksan ja vuonna 2011

seitsemän yli 20 portaan suoritusta. Kilpailuissa on nähty yhdeksän kertaa yli 25 portaan vetosuoritus (Liite 1).

20 porrasta ja yli ovat vetäneet iältään 5-21-vuotiaat hevoset, lukuun ottamatta 20-vuotiaita hevosia. Ikäryhmiin 13, 17, 19 ja 21 vuotta kuuluneista osallistujista yli 30 % on vetänyt 20 porrasta tai yli. Ikäryhmiin 9, 14 ja 16 vuotta kuuluneista osallistujista yli 20 % on vetänyt 20 porrasta tai yli. (Kuva 16).

5.6.2 15-19,9 porrasta

Välillä 15-19,9 porrasta on vedetty 114 kertaa (31 % suorituksista). Suorituksista tammojen osuus on 68 % (n=77) ja oriiden 32 % (n=37). 15-19,9 porrasta vetäneiden hevosten jalostussuunnat jakaantuvat seuraavasti: T-suunta 66 %, J-suunta 23 %, Ta-suunta 6 % ja TJ-suunta 5 %. (Taulukko 10) Vedettyjen portaiden kilpailukohtainen keskiarvo on ollut 15 kertaa välillä 15-19,9 porrasta. Voittajan tulos on ollut 12 kertaa 15-19,5 portaan välillä. (Kuva 15)

15-19,9 porrasta ovat vetäneet iältään 4-20-vuotiaat hevoset. Ikäryhmiin 4-, 5-, 7-, 8-, 10-, 11-, 12-, 16-, 18- ja 20-vuotiaat kuuluneista osallistujista yli 30 % on vetänyt 15-19,9 porrasta. (Kuva 16)

5.6.3 10-14,9 porrasta

Välillä 10-14,9 porrasta on vedetty 104 kertaa (28 % suorituksista), joista tammojen osuus 62 % (n=64) ja oriiden osuus 38 % (n=40). 10-14,9 porrasta vetäneiden hevosten jalostussuunnat jakaantuvat seuraavasti: T-suunta 64 %, Ta-suunta 15 %, J-suunta 13 % ja TJ-suunta 7 % lisäksi muut suunnat yhteensä 1 %. (Taulukko 10) Vedettyjen portaiden kilpailukohtainen keskiarvo on ollut 15 vuonna välillä 10-14,9 porrasta. (Taulukko 10) Voittajan tulos on ollut kolme kertaa alle 15 porrasta ja pienin voittajan vetämä porrasmäärä on 11,4 porrasta. (Kuva 15)

Ikäryhmät 4-23-vuotiaat ovat vetäneet 10-14,9 porrasta, lukuun ottamatta 18-vuotiaita osallistujia. Ikäryhmiin 9, 11 ja 17 vuotta kuuluneet osallistujat ovat vetäneet selvästi harvemmin 10-14,9 porrasta, kuin muut ikäryhmät. (Kuva 16)

5.6.4 Alle 10 porrasta

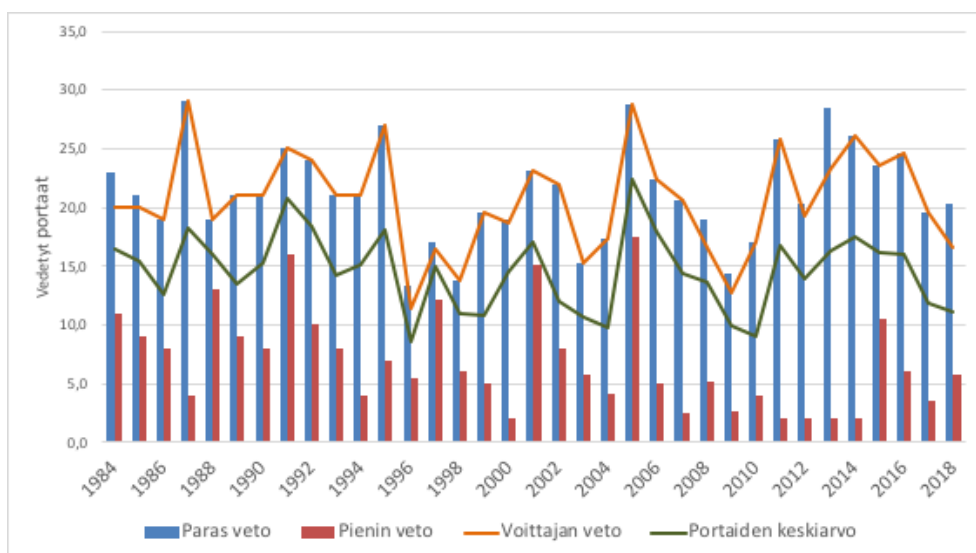
Kilpailuissa alle 10 porrasta on vedetty 83 kertaa (22 % suorituksista), joista tammojen osuus 64 % (n=53) ja oriiden osuus 36 % (n=30). Alle kymmenen porrasta vetäneiden hevosten jalostussuunnat jakaantuvat seuraavasti: T-suunta 57 %, Ta-suunta 17 %, J-suunta 18 % ja TJ-suunta 6 % lisäksi muut suunnat yhteensä 2 %. (Taulukko 10) Alle 10 portaan kilpailukohtainen

keskiarvo on saatu kolme kertaa, vuosina 1996, 2004 ja 2010. Alle 5 portaan suorituksia on 2000-luvulla enemmän kuin sitä ennen. (Kuva 15)

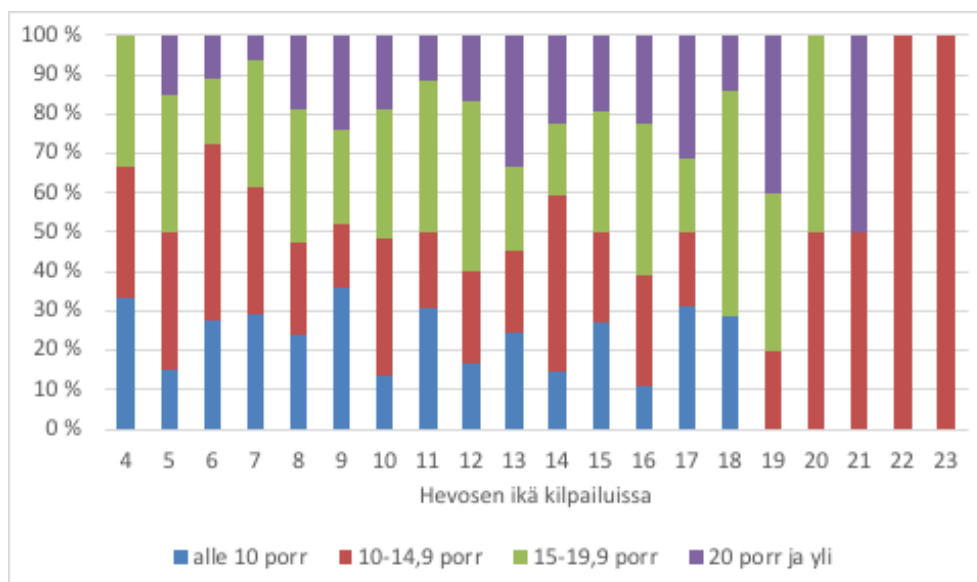
Alle 10 porrasta ovat vetäneet 4-18-vuotiaat osallistujat. Ikäryhmiin 4, 9, 11 ja 17 vuotta kuuluneista osallistujista vähintään 30 % on vetänyt alle 10 porrasta. (Kuva 16)

Taulukko 10. Jalostussuuntien osuus työmestaruuskilpailujen vetokokeen vedetyistä portaista

Vedettyjen portaiden määrä/ jalostussuunta	T	J	TJ	Ta
20 porrasta tai yli (n=71)	76 %	13 %	4 %	7 %
15-19,9 porrasta (n=114)	66 %	23 %	5 %	6 %
10-14,9 porrasta (n=104)	64 %	13 %	7 %	15 %
alle 10 porrasta (n=83)	57 %	18 %	6 %	17 %

Kuva 15. Työmestaruuskilpailujen vetokoesuoritusten vuosittainen hajonta.

Kuva 16. Työmestaruuskilpailujen vetokokeen vedettyjen portaiden jakaantuminen ikäryhmittäin.

5.6.5 Vedettyjen portaiden jakaantuminen jalostussunnittain

Taulukossa 9 esitetään vedettyjen portaiden jakaantuminen jalostussunnittain. Taulukosta voidaan havaita, että T-suunnan hevoset vetävät useammin yli 20 porrasta kuin muut jalostussuunnat. Lisäksi T-suunnan hevosilla on vähemmän alle 10 portaan vetosuorituksia, kuin muilla jalostussuunnilla. Ta-suunnan hevosten vetosuoritukset ovat yleisimmin 10-14,9 portaan välillä ja niillä on suhteessa eniten alle 10 portaan vetosuorituksia. J-suunnan hevosten vetosuoritukset ovat yleisimmin 15-19,9 portaan välillä. (Taulukko 11)

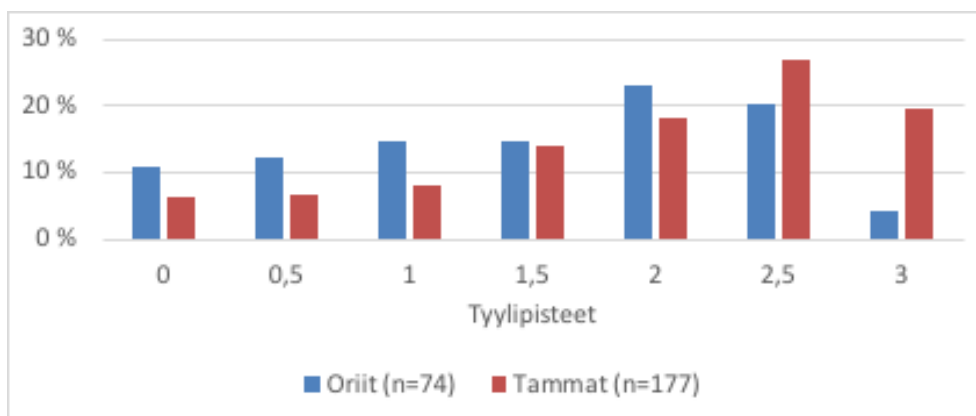
Taulukko 11. Työmestaruuskilpailujen vetokokeen vedettyjen portaiden jakaantuminen jalostussunnittain.

Jalostussuunta / vedettyjen portaiden määrä	alle 10 porrasta	10-14,9 porrasta	15-19,9 porrasta	20 porrasta ja yli
T (n=244)	19 %	28 %	31 %	22 %
J (n=63)	24 %	21 %	41 %	14 %
TJ (n=21)	24 %	33 %	29 %	14 %
Ta(n=43)	33 %	38 %	17 %	12 %
P (n=1)	100 %	-	-	-

5.7 Vetotyyli

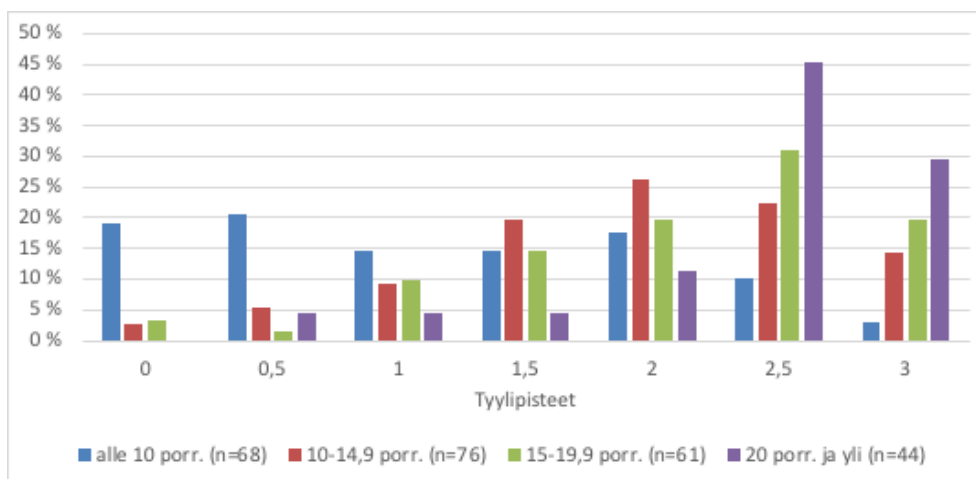
Vuodesta 1996 alkaen vetokokeeseen on sisällytetty hevosen vetotyylin arvostelu, mistä on annettu nolasta kolmeen (0-3) pistettä puolen (0,5) pisteen tarkkuudella. Tyylin arvostelupisteet lisätään vedettyjen portaiden pistemäärään ja näin saadaan veto-osuuden lopullinen pistemäärä. Tässä työssä vedosta saadut tyylipisteet on tarkasteltu omana kokonaisuutena, jotta ne eivät vaikuta vedettyjen portaiden tarkasteluun.

Vetotyylistä on annettu kaikkia arvostelupisteitä, myös 0 pistettä. Annettujen tyylipisteiden keskiarvo on 1,8. Osallistuneista tammoista 27 % on saanut tyylistä 2,5 pistettä. Tammat saavat vedosta selvästi useammin 2,5 ja 3 pistettä kuin oriit. Oriit saavat tyylistä useimmin 2 pistettä (23 % oreista). Oriiden vetotyyli on pisteiden perusteella huonompi kuin tammojen vetotyyli. (Kuva 17)

Kuva 17. Työmestaruuskilpailujen vetokokeen yhteydessä annetut tyylipisteet.

Kuvassa 18 esitetään tyylipisteiden jakaantumisen vedettyjen portaiden mukaan. Pisteiden jakaantumisessa on selvästi havaittavissa, että korkeamman vetotuloksen saaneet hevoset saivat myös paremmat tyylipisteet. Pienemmän vetotuloksen saaneet puolestaan ovat saaneet huonommat tyylipisteet.

Kuva 18. Työmestaruuskilpailujen vetokokeen yhteydessä annetut tyylipisteet porrasjakoitteluun mukaisesti.

5.7.1 Tyylipisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain

Tyylipisteiden jakaantumisessa on kaikilla jalostussuunnilla paljon hajontaa. T-suunnan hevoset ovat saaneet eniten tyylipisteitä 2 ja 2,5. J-suunnan hevoset ovat saaneet eniten tyylipisteitä 1,5 ja 2,5 kun taas TJ-suunnan hevoset ovat saaneet eniten tyylipisteitä 0,5 ja 2,5. Ta-suunnan hevoset ovat selvästi saaneet tyylistä eniten 2,5 pistettä. (Taulukko 12)

Taulukko 12. Työmestaruuskilpailujen vetokokeen tyylipisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain.

Jalostussuunta / pisteet	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3
T (n=175)	6 %	7 %	10 %	15 %	21 %	25 %	16 %
J (n=22)	9 %	5 %	9 %	27 %	14 %	23 %	14 %
TJ (n=10)	20 %	30 %	10 %	-	10 %	30 %	-
Ta (n=43)	12 %	9 %	12 %	7 %	19 %	25 %	16 %
P (n=1)	-	100 %	-	-	-	-	-

5.7.2 Voittajien vetokokeen tulokset ja käyttäytymispisteet

Voittajan vetämien portaiden keskiarvo on 20,6 porrasta. Suurin tulos on 29 porrasta ja pienin tulos 11,4 porrasta. Voittaja on saavuttanut kilpailujen parhaan vetotuloksen 22 kertaa (63 % kilpailuista). Parhaan vetotuloksen on tehnyt kymmenen kertaa (29 % kilpailuista) muu kuin voittaja. Kolme kertaa (9 %) kilpailujen paras vetotulos on jaettu voittajan ja muun sijoituksen saaneen kesken. (Kuva 15)

Kilpailujen voittajien käyttäytymispisteet vuodesta 1996 alkaen jakaantuvat seuraavasti:

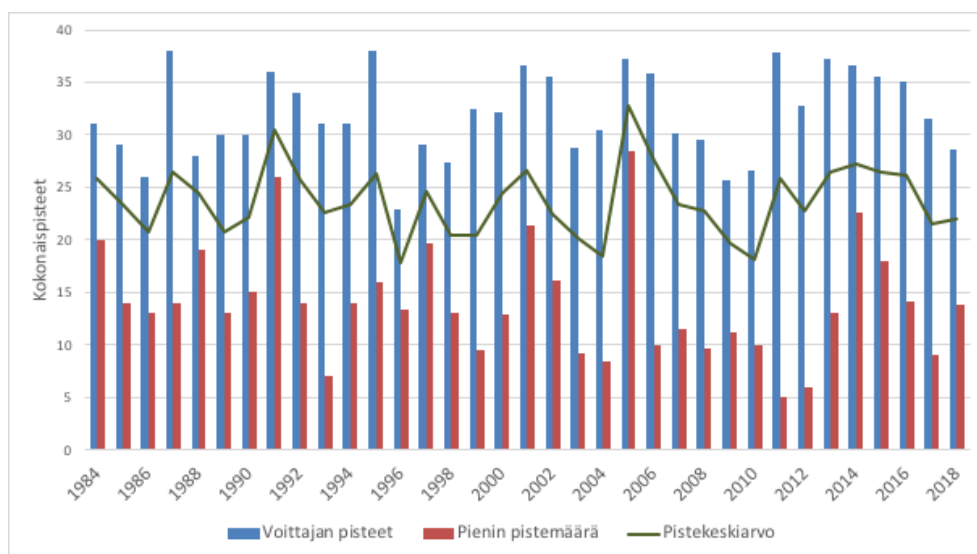
- 3 pistettä on annettu kahdeksan kertaa, kaikki tammoja, jalostussuunnat: T-suunta 63 %, Ta-suunta 25 % ja J-suunta 13 %

- 2,5 pistettä on annettu 11 kertaa, jakaantuen tammat 55 % ja oriit 45 %, jalostussuunnat: T-suunta 64 %, J- ja JT-suunta 18 %
- 2 pistettä on annettu kerran, J-jalostussuunnan oriille
- 1,5 pistettä on annettu kerran T-jalostussuunnan tammalle
- 0,5 pistettä on annettu kerran J-jalostussuunnan tammalle ja kerran T-jalostussuunnan oriille

Voittajien käyttäytymispisteissä on huomattavissa sama jakaantuminen kuin kaikkien osallistujien kesken; tammat saavat parempia pisteitä kuin oriit.

5.8 Kokonaispisteet

Kaikkien osakokeiden pisteet lasketaan yhteen, jolloin saadaan valjakon kokonaispistemäärä. Hyväksytyjen kilpailusuoritusten kokonaispisteiden korkein tulos on 38 pistettä ja pienin 5 pistettä. Kokonaispisteiden kilpailukohtaiset keskiarvot ovat 17,8 -32,7 pisteen välillä ja näiden keskiarvo 23,6 pistettä. (Kuva 19) Kilpailuihin osallistuneista hevosista 5 % ei ole saanut järjestyspalkintoon oikeuttavaa hyväksytyä tulosta eikä niiden pisteitä huomioita kokonaispisteiden tarkastelussa.

Kuva 19. Työmestaruuskilpailujen vuosittaiset kokonaispisteet

5.8.1 Kokonaispisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain

Kokonaispisteiden suurin pistemäärä on TJ-suunnan tammalla ja pienin pistemäärä T-suunnan tammalla. Kaikkien jalostussuuntien suurimmat kokonaispistemäärät ylittävät selvästi 35 pistettä, paitsi J-suunnan oriiden, joilla suurin pistemäärä on 34 ja Ta-suunnan oriit, joiden suurin pistemäärä on 27,3. Kokonaispisteiden suurin keskiarvo on TJ-suunnalle arvostelluilla oriilla ja pienin Ta-suunnalle arvostelluilla tammoilla. Muiden

jalostussuuntien keskiarvot jakaantuvat 22,7 ja 24,7 pisteen välille. (Taulukko 13)

Taulukko 13. Työmestaruuskilpailujen kokonaispisteiden jakaantuminen jalostussuunnittain, eriteltyinä tammat ja oriit.

Jalostussuunta/ kokonaispisteet		Suurin pistemäärä	Pienin pistemäärä	Pisteiden keskiarvo
T	tammat	37,3	5,0	23,9
T	oriit	38,0	9,8	23,8
J	tammat	36,6	14,0	22,7
J	oriit	34,0	13,0	23,1
TJ	tammat	38,0	14,0	23,4
TJ	oriit	36,6	18,2	26,0
Ta	tammat	37,8	14,9	24,7
Ta	oriit	27,3	6,0	17,8

5.8.2 Voittajien kokonaispistemäärä

Voittajien korkein kokonaispistemäärä on 38 pistettä ja pienin 22,9 pistettä. Kokonaispisteiden keskiarvo on 31,9. Voittajan pisteiden ja alhaisimman pistemäärän ero on vuosittaisissa kilpailuissa pienimmillään vain 9 pistettä ja suurimmillaan 32,8 pistettä. Voittajan pisteiden ero vuoden kokonaispisteiden keskiarvoon on pienimmillään vain 3,5 pistettä ja suurimmillaan 13,1 pistettä.

Jos voittajan pistemäärä on korkea, niin myös kilpailun pienin pistemäärä nousee korkeammalle verrattuna kilpailuihin, joissa voittajan pistemäärä on matala (Kuva 19). Koska kilpailujen suurin yksittäinen pistemäärä tulee veto-osuudesta, voidaan päätellä, että kilpailupaikan hyvillä olosuhteilla, erityisesti vetoalustan pohjalla, on merkitystä kilpailutuloksiin.

6 TULOSTEN TARKASTELU JA LOPPUTULOKSET

Valtakunnallisten työmestaruuskilpailujen kilpailut on pidetty useimmiten kesäkuussa ennen juhannusta. Työhevosen kunnon ajoittumisen kannalta kesäkuu on hyvää kilpailuaikaa. Talvi on ajettu reellä ja mahdollisesti metsätöistä on saatu hyvä pohjakunto. Lisäksi kevään peltotyöt on saatu päätökseen ja kesäkuussa pidetyt kilpailut ovat ennen useimmilla hevosilla alkavaa laidunkautta.

6.1 Kilpailuihin osallistuneet ohjastajat ja hevosenomistajat

Kilpailuissa ohjastaneiden henkilöiden määrä on suhteellisen suuri, 116 henkilöä, mutta lähempi tarkastelu osoittaa, että hieman yli 50 % näistä henkilöistä on osallistunut kilpailuihin vain kerran. Lähes 50 % ohjastajista

on osallistunut kilpailuihin useampia kertoja. Näiden ohjastajien hevosten käsittely- ja koulutustaidosta kertoo paljon se, että osallistumiskerrat on saavutettu monella eri hevosella. Esimerkkinä mainittakoon sysmäläinen hevospäällikö Kauko Tuominen, joka osallistui kilpailuihin vuosien 1986-2017 aikana lähes vuosittain yhteensä 49 kertaa 10 eri hevosella, saavuttaen viisi voittoa, kahdeksan 2. sijaa ja neljä 3. sijaa. Maininnan ansaitsevat myös Tapio Virtasen ja tamma Vinkale-Tytön saavutukset: valjakko osallistui kilpailuihin 11 kertaa ja niistä neljä kertaa valjakko voitti, viisi kertaa sijoitus oli toinen ja kerran kolmas.

Ohjaajien suorituksia tarkasteltiin myös, naiset-miehet näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää, onko naisten määrä sekä ohjastajina että hevosten omistajina muuttunut tarkastelujaksolla.

6.2 Kilpailuihin osallistuneet hevoset

Vuosittain kilpailuihin osallistuneiden hevosten määrä on säilynyt keskimäärin samana koko tarkastelujakson ajan. 2000-luvulla osallistuvien hevosten määrä on ollut lähes vuosittain vähintään kymmenen hevosta kilpailua kohden. Tilastot osoittavat, että yksitaiset oriit osallistuvat kilpailuihin keskimäärin hieman useammin kuin tammot. Vuosittain osallistuvien oriiden määrä on kuitenkin pienentynyt 2000-luvulla niin, että kilpailuihin on vuosittain osallistunut vain kahdesta neljään oriita. Poikkeuksen tekevät vuodet 2002 ja 2003, jolloin kilpailuihin osallistui enemmän oriita kuin tammoja. Tammoja on osallistunut useana vuonna lähes puolet enemmän kuin oriita.

Kilpailuihin osallistuvien hevosten ikäjakaumasta on havaittavissa, että tammoista suurin osa osallistuu kilpailuihin hieman nuorempina kuin oriit. Oriiden osallistumisikää tarkasteltaessa on havaittavissa, että yleisimmät kilpailuun osallistumisiät jakaantuvat useampaan ikäryhmään kuin tammoilla. Tammojen nuorempaan osallistumisikään saattaa vaikuttaa se, että tammot siirtyvät osittain siitokseen eikä niillä välttämättä enää haluta osallistua vaativaan kilpailuun. Kilpailuun osallistuvien hevosten vuosittainen keski-ikä vaihtelee jopa kahden perättäisen vuoden välillä huomattavasti: Aineistoa tarkastellessa selkeää syytä keski-ikä vaihtelulle ei ollut havaittavissa.

Aika ajoin kun kilpailuun osallistuu nuori, 4-vuotias tai vanha, yli 20-vuotias hevonen, nousee esille kysymys nuorten ja vanhojen hevosten oikeudesta osallistua kilpailuihin. Kilpailun osakokeiden tulosten perusteella ei ole kuitenkaan syytä poissulkea näitä ikäryhmiä kilpailuista. Hyvin hoidettuna ja valmennettuna näiden ikäryhmien hevoset suoriutuvat kilpailuista hyvin.

6.2.1 Jalostussuunnat ja palkintoluokat

Kilpailuihin on tarkastelujakson aikana osallistunut eniten T-suunnalle arvosteltuja hevosia ja vuonna 1997 käyttöön otettu Ta-suunnan arvostelu on vain lisännyt työhevoseksi jalostusarvosteltujen osallistujien määrää. Ta-suunnan käyttöönoton jälkeen sekä T- että J-suunnalle arvosteltujen hevosten määrä väheni ja viimeinen näille kahdelle jalostussuunnalle arvosteltu hevonen osallistui kilpailuihin vuonna 2005. Tämän jälkeen osallistujat ovat olleet pääsääntöisesti T tai Ta-suunnalle arvosteltuja yksilöitä. Tuloksista voidaan päätellä, että Ta-suunnan arvostelu syrjäytti T- ja J-suunnan yhdistelmällä arvostellut hevoset työmestaruuskilpailujen osallistujien joukosta. 2000-luvulla J-suunnalle arvosteltujen hevosten osallistujamäärät ovat hieman pienentyneet. Vuosittain kilpailuihin osallistuu enää vain yhdestä kolmeen J-suunnalle arvosteltua hevosta, kun alkuvuosina niihin saattoi osallistua kolmesta seitsemään J-suunnalle arvosteltua hevosta.

T-suunnalle jalostusarvosteltujen hevosten kohdalla voidaan todeta kilpailuihin osallistuvien tammojen olevan hyvin palkittuja; tammoista 30 % on palkittu I-palkinnolla. T-suunnalle arvostelluista oriista I-palkinnon on saanut 11 %. Työmestaruuskilpailuissa menestyneiden T-suunnalle jalostusarvosteltujen tammojen ja oriiden jalostusarvostelun palkintoluokkaa voidaan korottaa kilpailusaavutusten perusteella. Esimerkiksi voittajan jalostusarvostelupalkinto voidaan korottaa I-palkinnoksi. Muu menestyminen otetaan huomioon jalostusarvostelupalkintojen korotuksissa Suomen Hippoksen jalostusvaliokunnan harkinnan mukaan. (Suomen Hippos, 2019c, s. 28) Tällä hetkellä työmestaruuskilpailu on työhevosten ainoa kilpailu, jonka menestyksen myötä jalostusarvostelun palkintoluokkaa voidaan korottaa. Mahdollisuudet palkintoluokan korotukseen ovat hyvin vähäiset verrattuna esim. J- tai R-suunnalle arvosteltujen hevosten korotukseen huomioitavien kilpailujen määrään.

Iso-Markun (2015, s.25) mukaan vuosien 1997-2014 välisenä aikana vetokokeella arvosteltiin 112 hevosta ja ajettavuuskokeella 104 hevosta. Kilpailujen 35 vuoden tarkastelujaksolla kilpailuihin osallistui 134 T- tai Ta-suunnalle arvosteltua yksilöä. Kilpailuihin osallistuvien T- ja Ta-suunnalle arvosteltujen hevosten määrää voidaan pitää huomattavan suurena, kun verrataan sitä vuosittain näille kahdelle suunnalle arvosteltavien hevosten kokonaismäärään.

6.2.2 Osallistuneiden hevosen suku

Työn painopisteenä on osallistuneiden yksilöiden ja kilpailutulosten tarkastelu. Sukutietojen tarkastelu rajattiin osallistujaluettelosta saatavaan aineistoon, josta käy ilmi isä, emä ja emänisä. Sukujen lähempi tarkastelu esim. jalostusarvostelut, kilpailumenestys ja jälkeläisten määrän osalta, rajattiin tämän opinnäytetyön ulkopuolelle.

Työhevostkilpailuihin osallistuneiden hevosten isä-oriina useimmiten toistuvat nimet ovat yleisesti ravihevosena tunnettuja hevosia, kuten Suikku, Hiluri, Luonnos, Vieteri ja Viltter. Eri jalostussuunnille arvosteltujen hevosten yleisimmin käytetyt isä-oriit eroavat jonkin verran toisistaan, mutta kaikki yleisimmin esiintyvät ovat ravihevosia.

6.2.3 Voittajahevonen

Tammat ovat voittaneet kilpailut määrällisesti useammin kuin oriit. Suhteessa osallistuviin yksilöihin oriit ovat kuitenkin voittaneet kilpailuja selvästi enemmän kuin tammat. Voittanut tamma on useimmin ollut 10-vuotias ja voittanut ori 13-vuotias. Voittanut hevonen on yleisimmin jalostusarvosteltu T-suunnalle. Voittajahevosten suvuista tällä suppealla tarkastelutavalla ei saada tarkempia taustatietoja. Käytössä olevien tietojen perusteella voidaan sanoa, että voittajan suvusta löytyy todennäköisesti emänisänä Luonnos (23% voittajista), tai Selmeri (9% voittajista). Näiden tietojen perusteella voittajan isänä on Suikun Ero (9% voittajista).

6.3 Juoksukoe

Juoksupisteitä tarkastellessa on huomioitava, että ensimmäisen vuoden jälkeen pisterajoja tiukennettiin, kun lähes kaikki osallistujat saivat 5 pistettä. Vuoteen 1996 asti kärryillä istui ohjastajan lisäksi myös palkintolautakunnan jäsen. Tämä on saattanut vaikuttaa tuloksiin, koska 1985-1995 välisenä aikana vain kahdessa kilpailussa 5 pistettä sai 50 % osallistujista. Vuosien 1996-2018 välisenä aikana kymmenessä kilpailussa 5 pistettä saavutti osallistujista 50 % tai yli. Juoksuaikojen parantuminen on havaittavissa myös siitä, että vuoden 2009 jälkeen kahdessa kilpailussa 4 tai 5 pisteen juoksusuorituksia on ollut yli 60 %:lla osallistujista. Juoksutulosten paraneminen on mielenkiintoinen ilmiö, koska juoksijasuunnalle jalostusarvosteltujen hevosten määrä on pysynyt 2000-luvun ajan samana (1-2 hevosta/ vuosi) ja kolmena vuonna kilpailuissa ei ole ollut yhtään juoksijasuunnan hevosta mukana.

Juoksusta saatavien pisteiden trendi näyttää tällä hetkellä olevan nouseva. Pisteitä vastaavia aikarajoja olisi hyvä tiukentaa, jotta pistetaulukon skaala saataisiin paremmin käyttöön ja kilpailuista siten mielenkiintoisemmat. Taulukossa 14 on esitetty miten jo 5 sekunnin aikarajojen tiukentaminen vaikuttaisi pisteiden jakaantumiseen nykyisillä juoksuajoilla. Tämän hetkinen pisteiden jakautuminen on esitelty aikaisemmin kuvassa 8.

Taulukko 14. Ehdotus juoksukokeen aikarajojen tiukentamisesta ja niiden vaikutus saataviin pisteisiin.

1 km juoksuaika, (minuutti.sekunti)	Pisteet	% suorituksista
1.45 tai alle	5	25 %
1.46-1.55	4	30 %
1.56-2.05	3	20 %
2.06-2.15	2	11 %
2.16 tai yli	1	15 %

Kilpailujen tulevaisuudessa sääntömuutoksissa kannattaisi miettiä juoksuaikoja vastaavien pisterajojen tiukentamista, niin että koko pisteskaala tulisi paremmin käyttöön kuten käyntipisteiden arvostelussa.

6.4 Käyntikoe

Käyntikokeen pisterajojen tiukentuminen vuonna 1996 on saattanut vaikuttaa siihen, että käynnistä on saatu täydet pisteet harvemmin kuin juoksusta. Ennen muutosta osallistujista 30 % saavutti täydet pisteet lähes vuosittain, kun taas muutoksen jälkeen tähän on päästy vain joka toinen vuosi. Pisterajojen tiukentuminen näkyy enemmän pienemmissä pisteissä. Vuoden 1996 jälkeen käynnistä on saatu yksi piste huomattavasti useammin kuin sitä ennen. Käyntipisteiden hajonta on selvästi suurempi kuin juoksupisteiden hajonta ja osakoe nykyisessä muodossaan tuo hyvin esille osallistujien käyntiominaisuuden.

Hyvä sijoittuminen kokonaiskilpailussa edellyttää hyviä käyntipisteitä. Kolmen parhaan joukossa onkin ollut vain kuutena vuotena hevonen, jolla on käynnistä 1 tai 2 pistettä.

6.5 Vetokoe ja vetotyyli

Valtakunnallisissa työmestaruuskilpailuissa suoritettava vetokoe on hevosille vaativa suoritus. Hevosten vetokykyä pystytään harvoin mittaamaan kilpailusuoritusta vastaavassa tilanteessa ennen kilpailua.

Vetokokeen tuloksiin, eli vedettyjen portaiden määrään, on suuri vaikutus vetopaikan kitkalla ja siitä johtuen yksittäisten kilpailujen tulokset voivat vaihdella huomattavasti. Tarkastelujakson aikana vedettyjen portaiden keskiarvojen vuosittainen hajonta on ollut suurta. Tuloksia tarkastelemalla voidaan havaita, että ensimmäisten 10 vuoden aikana hajonta oli pienempää kuin seuraavien 25 vuoden aikana. Yksittäisiä ääripäitä lukuun ottamatta voidaan kuitenkin yleisesti todeta, että tulokset ovat pysyneet suurin piirtein samalla tasolla koko tarkastelujakson aikana.

Hevosten jalostussuuntien vetokokeiden tuloksia tarkasteltaessa voidaan havaita, ettei jalostussuunnalla ole suurta merkitystä vetokokeiden tuloksiin. T-suunnalle arvostellut hevoset vetävät hieman useammin yli 20 porrasta ja saavat vetotyylistä useammin 3 pistettä kuin muut suunnat. Tarkasteltaessa yli 15 porrasta vetäneiden hevosten jalostussuuntia

havaitaan T- ja J-suunnan tulosten olevan lähes samoissa lukemissa sekä vedettyjen portaiden että hyvien vetotyylipisteiden osalta. Tulosten perusteella voidaan todeta, että suomenhevoselle vuosikymmeniä jalostettu hyvä veto-ominaisuus ei ole hävinnyt rodusta.

Saatujen tulosten perusteella voidaan myös todeta, että kilpailuihin osallistuneiden hevosten iällä ei ole suurta merkitystä vedettyjen portaiden määrään. Hevoset iältään 4-21 vuotta ovat vetäneet yli 15 porrasta, josta voidaan päätellä, että hyvin hoidettu ja säännölliseen työhön tottunut hevonen pystyy suoriutumaan vaativasta vetokokeesta iästä huolimatta.

Vetokokeen tuloksien tarkastelussa olisi ollut mielenkiintoista tutkia myös vedetyn kuorman lopullista painoa sekä vetopaikan kitkaa ja sen vaikutusta vedettyihin portaisiin. Valitettavasti vedetyn kuorman lopullista painoa ei ole merkitty kilpailutuloksiin ja vetopaikan kitkan tiedot olivat vain osittain kilpailutiedoissa. Tämän opinnäytetyön toimeksiannon puitteissa näiden kahden tiedon tarkastelua ei tehty, ja jätän näiden asioiden tarkastelun seuraaviin tutkimuksiin.

7 TYÖHEVOSKILPAILUJEN TULEVAISUUS

Suomessa järjestetään työhevosille vuosittain kolme eri kilpailua; valtakunnalliset työmestaruuskilpailut, koillissavolaiset vetokilpailut ja hevoskynnön SM-kilpailut. Näissä kaikissa valjakko kilpailee perinteisissä työhevosen tehtävissä, joissa hevoselta vaaditaan voimaa ja palvelualltiutta. Nykyään työhevosen tehtävät ovat laajemmat kuin perinteiset maataloustyöt ja niissä vaaditaan edellä mainittujen ominaisuuksien lisäksi myös muita ominaisuuksia, kuten hyvää luonnetta ja sosiaalisuutta sekä hyvää ajettavuutta erilaissa ympäristöissä.

Työhevoskilpailut kiinnostavat edelleen hevosten omistajia. Työmestaruuskilpailuihin osallistuu vuosittain uusia valjakoita. Nykyään työhevoskilpailuihin osallistuvien valjakoiden määrä on kuitenkin suhteellisen pieni. Jotta työhevoskilpailuihin ja työhevostoimintaan saataisiin mukaan lisää ihmisiä ja hevosia, tulisi sekä ohjaajien että hevosten opettamiseen liittyvää koulutus- ja kurssitarjontaa monipuolistaa. Aikaisemmin hevosen kouluttaminen työkäyttöön siirtyi perimätietona eteenpäin, mutta hevosten työkäytön vähenemisen myötä osaavien kouluttajien määrä on kutistunut huolestuttavan pieneksi, eikä tieto enää tavoita kaikkia halukkaita. Suomalaisissa hevosalan oppilaitoksissa ei huomioida hevosten työkäyttöä, eikä niissä tarjota työhevosin liittyvää koulutusta. Tällä hetkellä työhevosin liittyviä kursseja ja koulutustapahtumia järjestävät lähinnä vapaaehtoisvoimin toimivat Työhevosharrastajat ja Työhevosseura ry. Verrattaessa esimerkiksi Ruotsin koulutustarjontaan, voi Brukshästcentrum Wångenissa opiskella

ammattikorkeakoulutasolla työhevosen ohjaajaksi. Koulutuksen 200 pisteestä 110 pistettä liittyy työajohevosen kouluttamiseen ja ammattimaisen ajamisen harjoittamiseen. Koulutus antaa valmiudet mm. työhevosen kouluttamiseen ja hevosella ajamiseen erilaisilla työvälineillä toimeksiantojen mukaan vaihtuvissa kohteissa. (Wången)

Työhevoskopilailujen monipuolisuudessaakin tilannetta voidaan verrata Ruotsissa järjestettäviin työhevoskopilailuihin, jossa kaiken rotuisilla hevosilla voi osallistua käyttöajo-, käyttöratsastus-, metsäajo- ja kyntökilpailuihin. Käyttöajo- ja ratsastuskilpailuissa radan tehtävillä mitataan hevosen toimivuutta työtehtävissä ihanneajassa, mahdollisimman vähillä virheillä. Metsäajokilpailussa valjakko kuljettaa erilaisilla ajovälineillä erilaisia puukuormia metsään merkittyä rataa seuraten. Kilpailussa tarkkaillaan hevosajotaitoja ja puukuorman käsittelytaitoja. Kyntökilpailuissa tehtävänä on kyntää 1000 m² alue mahdollisimman suorilla vaoilla ja tasalevyisillä viiluilla. Kilpailuissa annetaan pisteitä kyntöjäljestä ja hevosen käsittelytaidoista. (JUF, 2015) Kaikissa lajeissa järjestetään vuosittain monia alueellisia kilpailuja, joita järjestävät mm. rotujärjestöt ja työhevosseurat, minkä lisäksi kaikissa lajeissa on Ruotsin mestaruuskilpailut. Vuonna 2018 lajien ruotsinmestaruuskilpailuissa oli käyttöajossa yhteensä 22 valjakkoa, metsäajossa 10 valjakkoa ja kyntökilpailussa kuusi valjakkoa. (JUF, 2018)

Suomessa järjestettiin 2000-luvun alussa Ruotsista kopioituja taitoajokilpailuja joidenkin vuosien ajan (Ticklén, M., s. 15). Nykyisin yksittäisiä käyttöajokilpailuja on järjestänyt mm. Vuonohevosyhdistys. Lisäksi Suomenhevosliitto on luonut maastotaitokilpailun, jossa ratsastaen tai ajaen suoritetaan erilaisia tehtäviä (Suomenhevonen 2015, s.48). Monipuoliset työhevoskopilailut antavat omistajille ja ohjastajille mahdollisuuden testata työhevosen toimivuutta valvotuissa olosuhteissa, lisäksi kaikille roduille, jalostusarvostelemattomille yksilöille ja ruunille avoimet kilpailut laajentaisivat todennäköisesti osallistujien määrää. Suomeen olisi hyvä saada muutamia toimivia työhevoskopilailuja tai kilpailusarjoja, joissa aluetasolla voisi harjoitella erilaisia työhevoselle tarkoitettuja tehtäviä. Alueellisissa kilpailuissa menestyneet voisivat osallistua lajin mestaruuskilpailuihin. Tällä hetkellä harjoittelukilpailuja ei ole ja kilpailuihin ensikertaa osallistuva joutuu heti osallistumaan mestaruuskilpailuihin.

Tällä hetkellä Valtakunnalliset työmestaruuskilpailut ovat ainoa kilpailu, jossa menestymisen myötä T- tai Ta-suunnalle arvostellun hevosen jalostusarvostelun palkintoluokkaa voidaan nostaa. Hyväajoinen T-tai Ta-suunnalle arvosteltu hevonen ei välttämättä ole valmis osallistumaan vaativiin vetokilpailuihin, eikä nykyinen jalostusohjesääntö anna näille hevosille muuta mahdollisuutta palkintoluokan nostoon. Suomenhevosen T- ja Tajalostussuuntien kannalta olisi tärkeää saada monipuolisia virallisen tahon valvomia työhevoskopilailuja, joissa menestyneiden hevosten jalostusarvostelun palkintoluokkaa nostetaan.

Työhevostkilpailujen tulevaisuuden trendeinä voidaan pitää naisohjastajien määrän, sekä kilpailuihin osallistuvien tammojen osuuden selkeää kasvua. Osallistuvien oriiden määrä puolestaan pysynee samalla tasolla tai saattaa jopa laskea niin, ettei joka vuosi ole osallistuvia oreja. Kilpailevat hevoset on jalostusarvosteltu pääosin T- tai Ta-suunnalle. Muiden jalostussuuntien hevoset osallistuvat vain satunnaisesti kilpailuihin ja ne voittavat harvoin. Juoksukokeen nopeimman ja hitaimman juoksuajan vuosittaiset erot ovat tarkastelujaksolla suurentuneet. Todennäköisesti erot tulevat jatkossakin pysymään suurina, tai jopa kasvamaan. Vetokokeessa hyvät vetäjät tekevät jatkossakin hyviä suorituksia. On myös todennäköistä, että jatkossa alle 10 portaan vetotulokset yleistyvät.

8 YHTEENVETO

Suomenhevosten työkilpailujen historia on lähes yhtä pitkä kuin on suomenhevosen rodun historia. Työhevostkilpailuilla on aina ollut merkittävä rooli rodunjalostuksessa. Edelleenkin T- ja Ta-suunnalle jalostusarvosteltavien hevosten myötä parannetaan rodun työkäyttöön vaadittavia ominaisuuksia. Vuosikymmeniä lähes samanlaisena pysyneen kilpailun tulosten perusteella pystytään seuraamaan jalostuksen vaikutusta kilpailusuorituksiin sekä tarkastelemaan kilpailusuoritusten kehitystä. Työni tulosten perusteella on ilahduttavaa huomata, että suomenhevosen työhevostominaisuudet ovat säilyneet ainakin niiltä osin, kun niitä kilpailusuoritusten perusteella on mitattu.

Vuosittain järjestettävien työhevostkilpailujen tarkoituksena on säilyttää perinteinen suomalainen työhevostkulttuuri ja hevosmiestaito sekä tuoda esille suomenhevosen monikäyttöisyys. Kilpailuihin osallistuu pieni joukko osaavia hevosihmisiä. Tulosten perusteella melkein puolet osallistuvista ohjastajista on osallistunut kilpailuihin useammin kuin kerran, mikä kertoo työhevostharrastuksen pitkäjänteisyydestä. Työhevostihmisille vuosittaiset kilpailut ovat tärkeä tapahtuma, jossa päästään tapaamaan tuttuja ja mitteleämään hevosten paremmuudesta, unohtamatta tietenkään yleisöä, joka tulee kilpailuihin katsomaan hyvin hoidettujen ja valmennettujen suomenhevosten vetosuorituksia.

LÄHTEET

Hevoskynnön SM-kilpailut. Haettu 1.4.2019 osoitteesta

<http://hevoskynokisat.suntuubi.com/?cat=1>

Hevosten työkilpailujen ohjesääntö (1984). Moniste 27.4.1984, 3 sivua. Suomen Hippos ry

Hevosten työkilpailusäännöt (1985). Moniste 26.4.1985, 3 sivua. Suomen Hippos ry

Iso-Markku, K. (2015) Suomenhevosten kantakirja-aines vuosina 1994-2014. Opinnäytetyö. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Hämeen Ammattikorkeakoulu. Haettu 18.2.2019 osoitteesta

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105799/Iso-Markku_Katri.pdf?sequence=1

JUF (2015), Jordbrukare ungdomens förbund. Tävlingsregler och anvisningar för hästplöjning, datum 1.1.2015. Haettu 20.1.2019 osoitteesta <http://juf.se/wp-content/uploads/2014/02/TR-hästplöjning-2015-01-012.pdf>

JUF (2018), Jordbrukare ungdomens förbund. Bruks SM/Nm. Haettu 1.3.2019 osoitteesta <http://juf.se/bruks/arkiv-brukshast/bruks-sm/bruks-snm-2018>

Kilpailujen käsiohjelma 2006, moniste, vuoden 2006 Valtakunnallisten työmestaruuskilpailujen käsiohjelma. s. 13. Suomen Hippos ry.

Mikko Pesälä palkinto 2006, moniste, vuoden 2006 Valtakunnallisten työmestaruuskilpailujen käsiohjelma. s. 15. Suomen Hippos ry.

Pekka Vilkunan palkinto, moniste Pekka Vilkuna-kilpailujen säännöistä vuoden 2010 kilpailutulosten liitteenä. Suomen Hippos ry.

Peltonen, T. (2007) Ylittämätön työmestari Jyskytys 6930. Teoksessa M. Saastamoinen (toim.) *Suomenhevonen tietokirja*. Suomen Hippos ry. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy, s. 125.

Saastamoinen, M. (2007) *Suomenhevonen tietokirja*. Suomen Hippos ry. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy, s. 78.

Sihvo, E. (1946). Hevosjalostustyö Suomessa. Teoksessa A. Grönholm (toim.) *Suomalaisia kantakirjaoiita I*. Kuopio: Kustannusosakeyhtiö Kivi, ss. 14-19.

Suomenhevonen 2014. Suomenhevosliiton jäsenlehti 2/2014. Haettu 1.3.2019 osoitteesta
https://issuu.com/suomenhevosliitto/docs/suomenhevonen2014_talvilehti_netti

Suomenhevonen 2015. Suomenhevosliiton jäsenlehti 1/2015. Haettu 1.3.2019 osoitteesta
https://issuu.com/suomenhevosliitto2/docs/suomenhevonenlehti_2015_kev_t_net

Suomen Hippos (2018). Suomenhevosten valtakunnallisen työmestaruuskilpailun säännöt, 30.11.2017. Haettu 2.3.2018 osoitteesta
http://www.hippos.fi/files/21828/Suomenhevosten_valtakunnallisen_tyomestaruuskilpailun_saannot_2018.pdf

Suomen Hippos (2019a). Suomenhevosen jalostusohjesääntö, 1.2.2016. Haettu 2.3.2019 osoitteesta
http://www.hippos.fi/files/14426/Suomenhevosen_jalostusohjesaanto_runko_HYVAKSYTTY.pdf

Suomen Hippos (2019b). Suomenhevosten ja lämminveristen ravihevosten kasvattaja- ja kilpailupalkinnot. Haettu 2.2.2019 osoitteesta
http://www.hippos.fi/jalostus_ja_nayttelyt/palkkiot_ja_tuet/kilpailupalkkiot/suomenhevoset_ja_lamminveriset_ravihevoset

Suomen Hippos (2019c). Suomenhevosen kantakirjaan merkitseminen, jalostusarvostelu ja siitokseen käyttö. Haettu 2.3.2019 osoitteesta
http://www.hippos.fi/files/17484/Jalostusarvostelu_ja_palkitseminen2019_lopullinen.pdf

Ticklén, M. (2006) *Tutustu suomenhevoseen*. Päätoimittaja Margit Ticklén, rahoittaja Maa- ja metsätalousministeriö. Forssa. Forssan kirjapaino, s. 15.

Työhevosharrastajat (2018a). Hevoskynnön arvostelukohteet. Haettu 25.8.2018 osoitteesta
<https://tyohevosharrastajat.fi/kilpailut/hevoskynnön-sm-kilpailut/hevoskynnön-arvostelukohteet/>

Työhevosharrastajat (2018b). Hevoskynnön kilpailusäännöt. Haettu 25.8.2018 osoitteesta
<https://tyohevosharrastajat.fi/kilpailut/hevoskynnön-sm-kilpailut/hevoskynnön-kilpailusaannot/>

Työmestaruuskilpailun säännöt (1996). Moniste, vuoden 1996 Valtakunnallisten työmestaruuskilpailujen käsiohjelma, valtakunnallisten työmestaruuskilpailujen säännöt 27.5.1996, ss. 26-28, Suomen Hippos ry.

Työmestaruuskilpailujen säännöt (2004). Moniste 3.9.2004, 3 sivua.
Suomen Hippos ry

Työmestaruuskilpailujen tulokset (1975), moniste Kuopiossa 12.6.1975
pidettyjen työmestaruuskilpailujen tuloslista, 3 sivua. Suomen Hippos ry

Wången, Sveriges nationellt brukshästcentrum. Kuskutbildning i
brukshästkörning. Haettu 1.3.2019 osoitteesta
<https://hastnaringen.se/app/uploads/sites/2/2019/02/detaljerad-info-kuskutbildning-i-brukshastkorning.pdf>

TYÖMESTARUUS KILPAILUJEN TULOKSET 1984-2018, KOOSTE

Vuosi	Sijainti	Osallistujat				Juoksukoe				Käyntikoe				Vetokoe				Kokonaispisteet			
		yhteensä	tammat	orit	nopelin	hitain	nopelin	hitain	nopelin	suurin	hitain	suurin	pienin	korkein	keskiarvo	pienin	korkein	keskiarvo	pienin		
1984	Kuopio	16	6	10	01:37	03:06	07:11	09:03	23	11	31	25,9	20								
1985	Kuopio	12	4	8	01:37	02:36	06:43	09:43	21	9	29	23,3	14								
1986	Kuopio	11	7	4	01:38	02:25	06:58	09:04	19	8	26	20,7	13								
1987	Kuopio	12	6	6	01:31	02:45	07:03	09:09	29	4	38	26,4	14								
1988	Kajaani	6	4	2	01:35	02:36	07:23	08:13	19	13	28	24,5	19								
1989	Kannus	8	3	5	01:44	02:41	06:56	09:14	21	9	30	20,8	13								
1990	Kannus	10	6	4	01:44	02:35	06:05	09:22	21	8	30	22,1	15								
1991	Seinäjoki	5	1	4	01:42	02:16	06:56	08:57	25	16	36	30,4	26								
1992	Lahti	10	3	7	01:43	02:52	07:11	09:30	24	10	34	25,7	14								
1993	Laihia	12	8	4	01:44	02:24	06:27	08:26	21	8	31	22,6	15								
1994	Juva	10	7	3	01:39	02:41	06:58	09:08	21	4	31	23,4	14								
1995	Lappeenranta	16	11	5	01:39	02:39	06:40	09:16	27	7	38	26,3	16								
1996	Kokkola	9	6	3	01:35	02:33	06:50	09:52	13,3	5,5	23,3	17,8	13,3								
1997	Joensuu	9	5	4	01:42	02:10	07:34	09:36	17,0	12,2	29,0	24,7	19,7								
1998	Teivo	10	5	5	01:41	02:38	07:34	09:34	13,8	6,0	27,3	20,4	13,0								
1999	Kannus	8	6	2	01:39	02:25	07:18	09:32	19,5	5,0	32,5	20,4	9,5								
2000	Punkaharju	10	7	3	01:39	02:15	07:06	08:56	19,0	2,0	32,2	24,4	12,9								
2001	Suonenjoki	9	6	3	01:40	02:12	07:30	09:36	23,1	15,1	36,6	26,6	21,3								
2002	Kannus	12	5	7	01:37	02:28	07:16	09:42	22,0	8,0	35,5	22,4	16,1								
2003	Vieremä	17	8	9	01:34	02:34	06:50	10:08	15,3	5,7	28,8	20,2	9,2								
2004	Nivala	13	8	5	01:29	02:32	07:06	10:08	17,4	4,2	30,4	18,4	8,5								
2005	Kokkola	8	6	2	01:39	02:03	07:38	09:48	28,8	17,5	37,3	32,7	28,5								
2006	Joutsa	12	9	3	01:45	02:22	07:00	09:20	22,4	5,0	35,9	27,6	10,0								
2007	Turku	17	14	3	01:43	03:38	06:34	10:14	20,6	2,5	30,1	23,3	11,5								
2008	Seinäjoki	15	11	4	01:45	02:42	07:18	09:46	19,0	5,2	29,6	22,7	9,7								
2009	Kokemäki	15	13	2	01:36	02:28	07:20	10:02	14,3	2,7	25,7	19,6	11,2								
2010	Heinola	10	8	2	01:42	03:03	06:48	09:40	17,1	4,0	26,6	18,1	12,7								
2011	Kannus	11	8	3	01:35	03:11	07:14	09:46	25,8	2,0	37,8	25,9	5,0								
2012	Jyväskylä	11	7	4	01:33	02:17	05:50	10:50	20,3	2,0	32,7	22,7	6,0								
2013	Seinäjoki	14	11	3	01:34	03:37	06:04	09:30	28,4	2,0	37,3	26,5	13,0								
2014	Virolahti	11	9	2	01:41	02:06	06:00	09:16	26,1	2,0	36,6	27,3	10,2								
2015	Teivo	8	6	2	01:41	01:57	07:20	09:36	23,6	10,5	35,6	26,5	18,0								
2016	Ylivieska	12	9	3	01:44	02:42	06:52	10:28	24,6	6,0	35,1	26,1	14,1								
2017	Ypäjä	13	9	4	01:42	03:25	07:12	09:26	19,5	3,6	31,5	21,5	13,2								
2018	Kajaani	12	11	1	01:44	02:17	07:18	09:08	20,3	5,8	28,6	22,0	13,8								

VALTAKUNNALLISET TYÖMESTARIT 1984-2018

Voittajien tiedot ja tulokset

Vuosi	Voittaja	Suku- puoli	Ikä	Ohjastaja	Juoksu aika	Käynti aika	Vedetyt portaat	Tyyli pisteet	Kokonais pisteet
1984	Jalomo	o	13	Kauko Lähteenmäki	01:49	07:18	20,0		31,0
1985	Teräspoju	o	13	Unto Toivonen	01:37	08:19	20,0		29,0
1986	Totteriina	t	7	Aarne Väisänen	01:45	09:04	19,0		26,0
1987	Seita-Sylvia	t	10	Toivo Pulliainen	01:52	08:04	29,0		38,0
1988	Seita-Sylvia	t	11	Toivo Pulliainen	01:52	08:13	19,0		28,0
1989	Jaafet	o	9	Matti Länsimäki	02:01	06:56	21,0		30,0
1990	Jaafet	o	10	Matti Länsimäki	02:05	06:05	21,0		30,0
1991	Jaafet	o	11	Matti Länsimäki	01:49	07:07	25,0		36,0
1992	Piet-Hein	o	7	Toivo Pulliainen	01:43	08:11	24,0		34,0
1993	Vinnari	o	12	Heikki Eronen	01:51	06:27	21,0		31,0
1994	Vinnari	o	13	Heikki Eronen	01:53	06:58	21,0		31,0
1995	Vinnari	o	14	Heikki Eronen	01:48	06:40	27,0		38,0
1996	Vihla	o	11	Matti Kumlin	01:39	07:18	11,4	0,5	22,9
1997	Vinkale-Tyttö	t	7	Tapio Virtanen	01:47	07:34	16,5	1,5	29,0
1998	Vinkale-Tyttö	t	8	Tapio Virtanen	01:50	07:42	13,8	2,5	27,3
1999	Vinkale-Tyttö	t	9	Tapio Virtanen	01:46	07:58	19,5	3,0	32,5
2000	Vinkale-Tyttö	t	10	Tapio Virtanen	01:45	07:48	18,7	2,5	32,2
2001	V.S. Pontus	o	13	Keijo Tolonen	01:40	07:30	23,1	2,5	36,6
2002	V.S. Pontus	o	14	Keijo Tolonen	01:37	07:16	22,0	2,5	35,5
2003	Poseidon	o	14	Tatu Kangas	01:34	07:48	15,3	2,5	28,8
2004	Poseidon	o	15	Tatu Kangas	01:36	07:30	17,4	2,0	30,4
2005	Neiti Huhtikuu	t	10	Mikko Uusimäki	01:44	09:48	28,8	2,5	37,3
2006	Laippa	t	11	Kauko Tuominen	01:48	07:00	22,4	2,5	35,9
2007	Jojoriina	t	9	Kauko Tuominen	02:16	07:56	20,6	2,5	30,1
2008	Pelotin	t	15	Kauko Tuominen	01:50	08:02	16,6	3,0	29,6
2009	Tähti-Vie	t	9	Matti Kyötikki	01:44	08:00	12,7	3,0	25,7
2010	Jojoriina	t	12	Kauko Tuominen	02:11	08:00	17,1	2,5	26,6
2011	Vilpotar	t	14	Markku Mässeli	01:48	08:18	25,8	3,0	37,8
2012	Suikun Lukko	o	17	Jarmo Korkeaniemi	01:33	05:50	19,2	2,5	32,7
2013	Vilpotar	t	16	Markku Mässeli	01:43	07:46	23,3	3,0	37,3
2014	Leonida	t	13	Matti Pakarinen	01:41	08:00	26,1	0,5	36,6
2015	Luomutar	t	14	Mikko Uusimäki	01:56	07:54	23,6	3,0	35,6
2016	Isäntä	o	8	Pentti Sarja	01:48	08:32	24,6	2,5	35,1
2017	Tähden Piirros	t	10	Kauko Tuominen	01:53	08:02	19,5	3,0	31,5
2018	Luomutar	t	17	Mikko Uusimäki	01:56	08:08	16,6	3,0	28,6

Mikko Pesälä-palkinto

2006 Vinkale-Tyttö t 16 Tapio Virtanen

Pekka Vilkunän kilpailu

2017 Vilpotar t 20 Markku Mässeli